

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

24:e årg. 1928.

N:r 10. Oktober.

Pris 25 öre

STÄLLNINGEN.

Måndagen den 17 sept. spreds över landet de för oss föga uppbyggliga resultaten av folkviljans manifestation över, hur de 4 närmaste åren den politiska kursen bör läggas för att motsvara den delta-gande valmansmajoritetens önsknin-gar. Senare ytterligare markerat av valresultatet i huvud-staden.

För oss socialdemo-kra-ter innebar utgån-gen en smärtsam be-svikelse.

Den visa regeln, att det säkraste är att se illusionslöst, men än-dock manligt, utan tvekan göra sin gär-ning, fick en ytterligare bekräftelse.

Det var väl många orsaker, som samver-kade till det för fram-stegsarbetet ödesdigra resultatet.

Det borgerliga blockets ytterlig-hetsselement till höger och det bolsjevikiska kommunistpartiet till vän-ster lyckades i sitt gemensamma hat och i dess fast rotade illvilja gent-emot det växande arbetarepartiet, att bland en stor del av de indifferent- valmassorna framskapa en hat- och skrämselfhypnos, en slags pingst-vänsstämning, där ett moget och sakligt övervägande undanträngdes och förnuftet suspenderades för en panik- och skräckkänsla.

Ännu en gång har man fått be-kräftat, att med vederhäftiga och sakliga argument förmå våra veder-sakare ej att vederlägga våra berätt-

tigade krav, och från borgerligt resp. bolsjevikiskt läger kan, på saklig grund, ej en framgångsrik kamp mot oss föras, utan det måste uppfinnas och till varje pris framskapas en krigföring där alla medel, även de mest föraktliga och lögnaktiga, ac-cepteras med frejdigt mod ända upp

mentar, om beskaffenheten av våra borgerliga motståndares moraliska psyke och hedersbegrepp.

Med skammens rodnad på sina kinder borde väl åtminstone en så-dan f. d. humanismens banérförare som Mauritz Hellberg i Karlstadtid-ningen, för att nu ta en av de mest

markanta exemplen, vända sig mot dylika stridsmetoder. Den gamle verdandiför-eningens radikale ordf. på åttiotalet. Fordom ansedd som en av vårt lands allra främste i arbetet för såväl kul-tur och förfining för dagakarlen som för herremannen, i bättre bemärkelse, som för hela folkets meddelak-tighet i allt det, som det ännu tappert käm-

par att ernå, fick här en ny mission att fylla.

Hur underligt och sällsamt kan ej den personliga utvecklingsgången stundom gestalta individens livsfö-ring!

Karlstadstidningen, en gång under decennier den kanske mest ansedda tidning vi ägde i landet, för sin blan-ka krigsföringskonst och sin ridder-lighet, lånar sig till aktiv medverkan för spridandet av nyssnämnda utsök-ta pressalster.

Det bär emot att i ett fall som det-ta karakterisera handlingen med fullt adekvata uttryck. Saken är sorglig och djupt tragisk för bäraren av det namn, som minner om så många

Agda Östlund, Stockholm.

Olivia Nordgren, Trälleborg.

De soc.-dem. kvinnliga riksdagsledamöterna, de enda som blevo valda av de 13 uppsatta kvinnliga soc.-dem. kandidaterna.

i den högsta ansvariga partilednin-gen, för att hos indifferent- och en-faldigt troende lager av befolkningen alstra rädsla och fruktan för de syn-nerligen farliga socialisterna, som, väl komma till makten, ämna taga icke endast de stora rikedomarna men jämväl "bondens gård och den gamla gummans sparbanksbok".

Ett tillvägagångssätt att med mil-jonspridning av cirkulär och af-fischer ut över landet, målände i ord och bild hur det skulle skövlas och hur t. o. m. kvinnorna skulle skändas om arbetarepartiet erövrade de 6 å 7 mandat, som ytterligare erfordrades för att få majoritet i andra kamma-saren, säger allt, utan ett ords kom-

glansfullt ingripande i framstegets tjänst en mansålder igenom.

Det är som skulle det mörka tragiska öde, som i följd efter vartannat blivit beskärda de tre yppersta av herr Hellbergs egna medarbetare, lämnat kvar en mörk skugga av skepsis och misstro hos deras chef på allt det han förr satte högst.

Dock, nu höves oss inga jeremiaser och sorgetårar för en rent tillfällig motgång!

Vi äro ett ungt parti, som på grund av rättfärdigheten i våra krav och utvecklingsgången inom det alltjämt vardande och växande samhället, ha framtiden för oss. Trots mandatförlusterna gingo vi framåt i röstökning avsevärt. Det betyder en fastare grundmurad ställning för vår åskådning bland det arbetande folket. Och när det kommer till den verkliga kärnan i vår idéns bärande och framtidsskapande förmåga att arbeta fram bättre förutsättningar för trygghet och rättvisa åt människorna, så är det viktigare att ha grunden fast och solid innan vi gripa oss an att med för knapp övervikt försöka radikalt stifta lagar med djupgående följder.

Vår viktigaste uppgift föreligger alltjämt i att samla det arbetande folket inom våra olika organisationer och upplysa och fostra varandra för vårt gemensamma bästa.

Det mest betydelsefulla och avgörande blir väckandet av arbetareklassens kvinnor till förståelse för deras eget väl.

Denna kategori av befolkningen är den största, men även den mest efterblivna. När större delen av arbetarekvinnorna medvetet inse sina egna skyldigheter och rättigheter, då hjälper ej längre någon som helst krigstaktik, än så raffinerat iscensatt från våra motståndare. Då är deras övervalde räddningslöst förlorat.

Den obönhörliga sanningen visar, även vid detta val, att det brister ofantligt mycket i fråga om politiskt intresse och vakenhet hos stora massor inom arbetareklassen.

Borgarklassen inser klart vikten av att gå man ur huse på valdagen för att befästa sina privilegier även

Ett steg baklänges.

Från Oslo når oss just meddelande att Oslo Formanskap och Bystyre (motsvarande stadsfullmäktige) fattat beslut på sammanträde att entlediga de gifta kvinnorna inom kommunens tjänst, för att bereda platser och arbete åt ogifta kvinnor och manliga familjeförsörjare. Det kan ju ha sitt intresse för Morgonbris' läsare att taga del av den interpellationsdebatt, som med anledning av detta besluts fattande sedermera följde. Halvdan Wigaard, kommunpartiet, hade inlämnat följande interpellation: "Med vilken rätt har Formanskapet fattat beslut om att gifta kvinnor icke skola anställas i kommunens tjänst? Hur tänker Formanskapet verkställa detta beslut?"

Sedan ordföranden With föredragit inkomna protestskrivelser från Oslo venstrekvinnelag, lärinnelagets styrelse, Oslo kvinneverd samt nasjonalrådet samt Oslo kvinneparti begärde Wigaard ordet och yttrade bland annat: Beslutet innebär en öppen kamp mot kvinnornas arbetsrätt och självständighet. För de arbetslösa innebär beslutet endast ett skådespel, men för kvinnorna var det en kränkning av de mänskliga rättigheterna.

P. Kviberg, arb.-partiet: Saken har en rent principiell karaktär. Beslutet hade fattats därför att man trodde sig kunna skaffa arbete åt ett antal enskilda arbetslösa. Men hur många komma att bli

politiskt. Arbetareklassen inser tyvärr i stor utsträckning ej betydelsen av sitt deltagande ännu tillräckligt klart. Detta är yttersta förklaringen till valens facit. Förvisso måste en djupgående sinnesändring ske bland massorna av män — även i mer framskjuten ställning — inom vår rörelse. Ännu i dag är insikten om att även kvinnorna inom egen klass ha en politisk uppgift att fylla synnerligen inskränkt.

Sådan inställning predestinerar självklart nederlag.

Imperativt må nu lösen ljuda: Till nästa andrakammarval skall även största delen av arbetareklassen bringas upplysning och levande intresse för våra strävanden och segen är säkrad.

hjälpna? Det blir säkerligen ett ringa antal. Frågan är av stor principiell betydelse. Beslutet går ut över kvinnornas arbetskraft och deras sociala ställning. Kommer andra kommuner inom landet att följa exemplet, kunna följderna bli oöverskådliga.

Sigrid Syvertsen, arb.-partiet: Det är ingen som säger, att det icke skall vara samma arbetsrätt för män och kvinnor. Man måste se förhållandena som de äro och de äro icke sunda. Det har framlagts protester från en del kvinnoorganisationer, men vi, arbetarekvinnor, representera kanske den största procenten av kvinnorna i landet och bland dessa är meningen en annan.

Rosta, arb.-partiet: Man hade exempel på en hel del fall av krassa, gifta kvinnor, som voro försörjda genom mannens anställning och ändock upptogo platser för dem, som stodo ensamma och endast hade sitt arbete att leva av. Fruarna, som upptogo platserna, borde tänka på den arbetslösa ungdomen och lämna rum för den.

Augusta Stang, högerpartiet: Beslutet var ett hån, icke enbart mot alla kvinnor, utan mot alla begåvade människor. Högerpartiets andra kvinnliga representant: fröken Hørbøye: I beslutet fanns ingen rättvisa. Till slut skulle alla kvinnor, både gifta och ogifta, bli utfockade ur kommunal tjänst.

Skall en samhällelig, styrande ledning äga rätt och makt att brutalt ingripa och ställa en hel grupp arbetande kvinnor i rätts- och skyddsloshet?

Den frågan gjorde vi oss här hemma, när motion förelåg i riksdagen angående utestängande av gift kvinna från statstjänst.

Liksom vi den gången hävdade, att även om lagen för tillfället endast komme att drabba ett fåtal kvinnor i relativt god ekonomisk ställning, så bortföle därmed icke att i och med ett lagstiftande i denna riktning vägen har banats för en samhällelig undantagslagstiftning, vars konsekvenser kränka den klara rättsuppfattningen.

Beslutet, som Oslo stadsfullmäktige fattat, är ett slag i ansiktet mot kvinnorna som medborgare och fria arbetsutövare.

Maja Björkman-Broberg.

Det sociala framåtskridandets utställning i Paris.

Av Hilja Pärssinen.

I början av juli hölls i Paris den sociala utvecklingens kongress. I sammanhang med den hade anordnats en utställning, vari 14 länder, nämligen England, Frankrike, Österrike, Irland, Holland, Schweiz, Polen, Ryssland, Tjeckoslovakien, Italien, Tyskland, Belgien, Japan och Norge deltog.

Som exempel på hur stort intresse flera länder visat för utställningen må nämnas Polen, som till kongressen hade sänt ett hundratal deltagare och i vilkens avdelning under hela utställningens tid — ungefär två veckor — alltid en person underrättade noggrant om utställningens innehåll. I de flesta avdelningarna fanns ock en ciceron och de andra hade utställt sina avdelningar så tydligt, att åskådaren utan vidare kunde undersöka dem.

Må vi göra ett besök hos denna värdefulla exposition, vari alla deltagande länders bästa krafter hava framfört vad samhället, föreningar och individer kunna för de svagas och medellösas omsorg och för barnuppfostringens förbättrande få till stånd.

Vi åka genom staden med ett underjordiskt, elektriskt tåg eller med gatuomnibuss till "Versailles port". Detta ställe är i stadens sida åt Versailleshållet, vilken ligger 18 km. utanför Paris. Utställningen upptager 8,000 kv.-km. yta och i dess fem hallar äro tre

avdelningar, nämligen den första för bostadsfrågans lösning, den andra för barnavård och den tredje för allmänna sociala frågor. Varje land har sin egen grupp; således äro vi i tillfälle att göra våra iakttagelser och jämförelser. Särskilt Frankrikes avdelning är vidsträckt. Paris stads olika departement hava föreställt ritningar över bostäder, parker, boulevarder m. m. Lyon och Bordeaux ge många bevis på goda resultat i det sociala framåtskridan-

det. Väl kända äro Frankrikes många barnavårds- och moderskaps-hjälpföreningar, vilka arbeta på försäkringens grund och få de bidrag av staten och kommunerna. Andra av dem äro kommunala företag.

Liknande bevis finnas från flera länder. Som internationell förening är Röda korset mest utvidgat. Det har lokalföreningar i 36 länder och förmår också visa de största resultaten.

I röda korsets grupp finnes det många rum, vari i full växt varande människor och små barn (av vax) föreställa olika uppgifter i barnavård. Se där kommer en mor med sitt barn och begär hjälp. Barnet emottages. Nu åtnjuter den nyfödde den bästa vård av den vitklädda rödakorssystemen. Och här är en barnkrubba vid en fabrik: mödrarna, komna från arbetet, sitta under fristunden och amma sina småtingar. Se även barnskaror lekan- de på gräset ute i det fria. Barnskydd och -vård är här på mångsidigt sätt framställt. Det fattas icke åskådningsämnen, ej heller statistik.

Den andra föreningen, som för en internationell verksamhet, är Settlement. Också den har omsorg för barn, mödrar och ungdom. Arbetet är både hjälpan- de och upplysande. Särskilt böra nämnas tidsfördriv och uppfostrings-

Vacker hy i ungdomsåren

och allt framgent är kvinnans högsta önskan och målet för all rationell hudvård. Experimentera ej med olika hudcremer utan lita på den erfarenhet, som säger, att namnet Gahns är en osviklig garanti för ett förstklassigt fabrikat. Välj till Er hudcreme Gahns

FARÉNA-CRÈME

Den kommer att bli Er favorit, ty den är en skönhetscreme av rang — den behagligaste som finnes.

Gahns
Upsala
Kungl. Hovleverantör

tillfällen, vilka äro antingen för unga flickor och pojkar anordnade eller för föräldrar. I så kallade upplysningsbyråer för barnavård gives pris åt de mödrar, som hava bäst skötta barn. Också utdelas litteratur.

Alla föreningar arbeta i allmänhet på liknande sätt. Framför mig är en samling böcker och årsberättelser över alla slags institutioner. Hjälpen är ofta mycket specialiserad. Utom rådbyråer och barnhem, sommarkolonier och friluftssanatorier gives sjukhjälp och läkarevård i ögon-, öron-, tand- och andra sjukdomar. Kassor för familjebidrag finnas; bidragens storlek är naturligtvis beroende av barnantalet. Verksamhetens goda resultat bevitnas med nummer. Dödligheten av små barn har nedgått från 15 procent till 3 eller på andra ställen från 10—9 till 3—2.5 procent.

Expositionen (utställningen) är full med intressanta enskilda uppvisningar. En engelsk förening framställer skillnaden mellan hälsosam och ohälsosam föda för modern. Vidare se vi en fluga i socker, i ost, nedläggande baciller, och å en tavla förklarar härav alstrade sjukdomar. Kunskap i barnskötselns teori och praktik gives genom lättfattliga exempel i olika stadier. Även belyses felaktigt behandlingssätt och dess olyckliga följder.

Ett angenämt intryck göra barnkrubbor, barnhem, sanatorier och sinnesslöas anstalter, vilka äro i miniatyr formade av gips, trä eller framställda i bild. Hygieniska sidan är på utställningen vidsträckt framlagd. Småskrifter och stora tavlor innehålla utomordentliga bilder, också delvis i färg. Dessa utdelas som sagt vid rådbyråer eller uppsättas på allmänna ställen. Se en fransk bild av en moder, som äter frukt och är i stånd att amma sitt barn, då däremot hos den drinkande modern fattas modersmjölk. Och på en rysk tavla visas en hel massa legymer, som bjudas åt en mor i stället för "vodka" (brännvin).

Det skall icke försummas att anmärkas att även kooperativa förbund hava tagit den växande generationens uppfostran på sitt program. De hava grundat ungdomsbibliotek och andra liknande företag. —

Polska staten har tagit tobaksindustrin i sina händer och anordnat i sammanhang med tobaksfabriker barnkrubbor.

Man har icke glömt nykterhetsfrågan. Å Polens avdelning är en intressant grupp, i vilken bl. a. visas den nuvarande rusdryckslagens innehåll, som i viss mån begränsar de alkoholhaltiga dryckernas produktion och handel. Drycker, vars alkoholhalt är över 45 procent, få ej produceras. I kommuner kan majoriteten förbjuda alkoholhaltiga dryckers handel, men i större distrikt behövs $\frac{2}{3}$ rösters majoritet för förbud. Också Frankrikes anti-alkoholistcentralförbund har utställt en grupp, material och skrifter.

Den i början omtalade bostadsutställningen är stor. Där äro kartor och byggnader av alla slag med och utan omgivning. Aktiehus, uppförda med kommunens och statens bidrag, egna hem i mindre och större skala. Idealet är dock det så kallade "trädgårdshemmet" i samma stil, som jag sedan på min hemresa fick se i Holland i Haarlems vackra förstäder.

Den av socialdemokrater behärskade staden Wien framvisar utan tvivel de största verkliga resultaten i bostadsfrågans lösning. Då där 1922 inalles var 700 kommunala lokaler, hade deras antal till år 1927 uppnått en ökning till 5,600 eller blivit åtta gånger större och bodde i dem 123,000 personer. I dessa bostadshus finnas gemensamma kök, tvätthusanstalter med maskiner, daghem och läsesal, lekplatser för barn. Hyresinkomsten användes till nya byggnaders upprättande och bostadshyran är progressiv.

Nämnas må att även från Japan (särskilt staden Tokio) finnas bevis på strävanden i en reformistisk bostadspolitik.

En av de viktigaste sociala frågorna är kampen mot veneriska och andra ärftliga smittosamma sjukdomar. Att upplysningen spelar en stor roll här kommer man fram till genom många påverkande bilder. I stora städer (Wien) har redan upprättats byråer, vilka giva råd och anvisningar gratis för dem, som ingå äktenskap.

Moderskärlek.

Om skolans utveckling i det hela finns ej på utställningen uppgifter, utan endast om vissa reformer på detta område, såsom skolbispisning m. m. Från Warschau har framlagts en miniatyrgrupp av ett stort studentinternat. Av årsberättelser framkommer, att i Frankrike finns ett hundratal friluftsskolor och "ny skola" i Rousseaus anda.

I det hela är utställningen värdefull. Därå framställda resultat uppmana oss alla till fortsatt verksamhet på det sociala fältet.

Icke vackra drömmar men vackra gärningar göra livet skönt. Då Sokrates tillfrågades om hans fullkomliga stat verkligen fanns till, svarade han: "Den finns blott i himmelen, men människorna kunna lära sig att i ljuset av denna gudomliga bild i sina egna jordiska stater förverkliga en skönhet, som icke är olik den fullkomliga statens skönhet."

Hendrik de Man.

LITTERATUR

Boken om Branting.

Av Zeth Höglunds arbete *Hjalmar Branting och hans livsgärning* föreligga nu sjätte och sjunde häftena från Tidens förlag.

Här avslutas kapitlet om Brantings härstamning och ungdom med en vacker skildring av Anna Branting samt av familjeliv och personliga förbindelser i slutet av åttio- och början av nittiotalen.

Framställningen går så in på ett nytt huvudkapitel, omfattande tiden 1886—1896, av förf. kallat Socialdemokratins heroiska tid. Höglund redogör här först för Brantings teoretiska utgångspunkter. Vidare ges en skildring i breda drag för denna tids mera markanta händelser och personligheter, som liksom organiskt omrama Brantings personlighet och verksamhet, och skänker läsaren en värdefull miljöorientering, som gör inställningen till tiden ifråga klar och fattbar men samtidigt högst intressant även för yngre läsare, som på denna grund ej stå i samma andliga kontakt med denna brytningsperiod.

Illustrationsmaterialet är som förut allmänt på höjdpunkten. Man motser varje nytt häfte med stort intresse.

Nya medborgarhandböcker. I den serie medborgarhandböcker som utgives av Tidens förlag har i dagarna utkommit två nya volymer som på ett värdefullt sätt komplettera varann.

Den första, n:r tre i serien, heter *Statskunskap* och har till författare Per Edvin Sköld. Efter en koncentrerad framställning av vårt statsskicks uppkomst och utveckling redogör författaren ingående för hela vår nuvarande författning och förvaltning. I slutkapitlet redogöres för statsfinanserna och budgetens tillkomst och uppställning, riksstatens utseende och kassafonden.

Med författarens allmänt vitsordade sakkunskap i förening med förmåga av populär och pedagogisk framställning bör denna hans nya bok bli ett värdefullt tillskott till vår handbokslitteratur.

Den andra volymen är seriens fjärde nummer och innehåller *Grundlagarna*. Även denna är redigerad av Per Edvin Sköld, som utom Regeringsformen, Riksdagsordningen, Successionsordningen och Tryckfrihetsförordningen även medtagit Ansvarighetslagen, Departementalstadgan och Valagen.

Båda handböckerna äro försedda med utförliga sakregister och priset är, som på de tidigare i serien, 1: 50 för häftade och 2: 25 för inb. exemplar.

Rolig och nyttig bok.

Årsbok för hem och hushåll, som Föreningen för Rationell hushållning utger, har utkommit för 1928. Pris kr. 2: 50.

Innehållet är som vanligt mycket omväxlande och rör icke endast hem och hushåll utan sysselsätter sig med många andra ting, som bör ha intresse för den läsekretsens boken främst är tillförsäkrad. Det är många medarbetare som bidragit var på sina specialavdelningar, av vilka signaturerna Vagabonde ej torde bli den minst uppskattade, med sitt originella och drastiska sätt att meddela sig med läsekretsen.

Löner, arbetstid och arbetslöshet, synpunkter på några aktuella fackliga och nationalekonomiska problem av Axel Uhlén. Landsorganisationens skriftserie XIX. Tidens förlag, Stockholm. Pris 2: 25.

Gaskriget, den stora faran, är titeln på ett nytt arbete över detta ämne som i dagarna utsänts av Tidens förlag.

Författaren, Franz Carl Endres, är förutvarande major och såsom militär i stånd att sakkunnigt intränga i ämnet. Med öp-

penhet och ärlighet säger han också ut sitt hjärtas mening om det helvetiska brott mot mänskligheten, som ett nytt krig med giftgasens och flygvapnets alla resurser skulle innebära.

Författaren beskriver alla de hittills kända giftgaserna och deras verkningar och leder i bevis, att mot ett plötsligt giftgasangrepp utfört av hundratals flygmaskiner ges intet skydd. Författaren betecknar det som en förbrytelse att säga och skriva, att det är lätt att skydda sig mot gasen. Detta är en omöjlighet.

Erfarenheterna från världskriget beträffande giftgasernas verkningar äro ingenting att bygga på, då alla stater, stora och små, i sina laboratorier utveckla en rastlös verksamhet för att framställa nya och allt effektivare gifter att förgöra varann med. Samtidigt sysselsätta de sig visserligen också med problemet att finna på effektiva skyddsmedel, men vad man aldrig kan finna, det är ett medel att skydda hela en stora civilbefolkningen som obönhörligen är dömd till undergång.

Franz Carl Endres bok är ett manings- och väckelserop till mänskligheten, en maning att mobilisera alla lands krafter till krig emot detta vansinne, som icke längre är krig utan mord i dess avskyvärdaste, lömskaste form.

Johan Bojer, Fången som sjöng. Roman. Översätn. av Julia Ström. Tidens förlag. Pris häft. 3: 75. Inb. 5: 50.

Bakom denna Bojers roman ligger ett personligt genombrott, som förde med sig den ljusare, mera optimistiska livssyn, som här kommer till synes. I sin fritt fabulerande stil är den ock en av de mest inspirerade av författarens böcker. Ehuru en djupare mening ligger bakom hela skildringen av huvudpersonens alla ansvarslösa tilltag, är den uppsluppet rolig och skall säkert tillvinna författaren många nya vänner.

Aktuella synpunkter på sexualfrågan av professor Johan Almqvist. Tidens förlag. Pris 75 öre.

I denna skrift behandlar författaren den nyorientering på det socialetiska området som nu så livligt diskuteras hela världen över. Som läkare och vetenskapsman anlägger han ett rent naturvetenskapligt betraktelsesätt på hela frågan. Den intressanta och väckande skriften förtjänar den största uppmärksamhet och de modiga teser, författaren utkastar, skola säkert väcka en livlig diskussion.

Kvinnoklubbar!

Rekvirera den aktuella broschyren som behandlar fosterfördrivnings- och steriliseringsfrågorna och preventivlagen. Pris 30 öre.

En husmor behöver det ofta

Det finnes intet hygieniskt medel, som har så vidsträckt och upprepad användning i hemmet som Oxygenol.

Oxygenol är inte blott det effektiva munvattnet. Det är samtidigt gurgelvattnet, som renar munhåla och svalg, annars ofta försummade. Många allvarliga infektionssjukdomar, som vid alla årstider kunna drabba såväl barn som vuxna, ha sin grund i försummad gurgling med Oxygenol.

Som verksamt sårmedel behövs Oxygenol alltid till hands i hemmet. Fastän fullkomligt giftfritt är Oxygenol för behandling av sår och sårliknande sjukdomar, som likaså antiseptiskt som sublimat. — Oxygenol är mycket ekonomiskt i bruket — späd det blott i litet glas (vinglas).

Oxygenol finnes med och utan arom i tre flaskstorlekar.

Oxygenol renar.

De socialistiska kvinnornas internationella rådplägning.

Betydelsefulla spörsmål på dagordningen. Uttalanden för barns och mödrars, gamlas och invaliders omvårdnad. Kampen mot kriget.

Fotografi av konferensdeltagare, taget vid ett kommittésammanträde strax före konferensens öppnande.

Sittande från vänster till höger: Elisabeth Ribbius-Pelitier, Holland, Adelheid Popp, Österrike, Marie Juchacz, Tyskland, Susan Lawrence, England, Dorota Kluszynska, Polen. I nästa rad finna vi Mariette Adam, Belgien, vilken hälsade kongressen välkommen.

I början av augusti d. å. sammanträdde socialistiska kvinnornas internationella till konferens i Bryssel för tredje gången efter den stora världsbranden.

Till denna hade mött upp 105 ombud från 16 europeiska länder och Palestina. Amerika hade denna gång ingen delegerad ävensom att österns folk voro orepresenterade.

Under Adelheid Pops ordförandeskap öppnades konferensen med ett hälsningstal av den belgiska soc. kvinnokommitténs ordf., Mariette Adam, i vilket hon uttryckte partiets glädje över att konferensen förlagts till deras lilla land. Hoppades på ett gott arbete och att besluten skulle rikta strävandena med goda idéer till gagn för mödrarna och barnen, freden och framåtskridandet.

I exekutivens namn hälsade fransmannen Bracke kvinnokonferensen och uttalade förhoppningen om att besluten skulle bygga än vidare på samförstånd mellan kvinnorna och männen i arbetet för mänsklighetens frigörelse. Hoppades på samfällt arbete i stärkandet av organisationerna, vars uppgifter det är att höja den arbetande mannens och

kvinnans ekonomiska och sociala ställning i samhället. Uppmanade kvinnorna till kamp mot kriget och uppfostrandet av det unga släktet i fredlig anda.

Adelheid Popp tackade för de hjärtliga hälsningarna och bringade i minne Nina Bangs stora förtjänster för socialismen. Beklagade hennes bortgång och förlusten av en sällsynt dugande kraft inom vår international.

För moder och barn.

Omedelbart härefter tog Susan Lawrence, Storbritannien, ordet och utvecklade den socialistiska synen på det stora problemet om mödrars och barns vård, som var första punkten på dagordningen. Belyste med siffror den stora spädbarns- och barnsängsdödligheten, som ännu råder i England. De mindre barnens behov av tillsyn och medicinsk behandling ävensom den stora procenten av skolbarnen, som vid undersökningarna visade sig behöva läkarvård. Talade för anordning med utdelning av frisk mjölk för de mindre barnen och friluftsskolor. Berörde även frågan om familjelöntillägg till barnrika familjer, vilken är en både

omstridd, svår och kostsam fråga att lösa. Ansåg att lösningen icke får drabba arbetarna och industrin med utgifter, utan måste medel härtill fås på annat sätt. Ännu famlar man efter en form att bygga upp denna viktiga gren av den sociala försorgen. Det måste bli de rika, som få lämna av sitt överflöd till uppbyggandet och bevarandet av folkets sundhet och styrka.

Alice Pels, Belgien, som talade över samma ämne, underströk huvudsakligast föregående talarens synpunkter.

Isabel Blume, Belgien, talade om att det ännu fanns många länder, som ej gävo ogifta mödrar rätt att utpeka barnafadern eller att forskning efter honom finge företagas. Fordrade understöd till ogifta mödrar och deras barn. Talade även för att det måste verkas för sexuell upplysning bland de unga. I Belgien hade det ordnats med årliga kurser för unga kvinnor i detta ämne.

I denna fråga förelåg förslag till uttalande från flera länder, vilka blevo hänvisade till redaktionskommittén. Kommitténs förslag blev enhälligt antaget och har följande lydelse:

Med folkmassornas stigande kultur har födelseprocenten sjunkit liksom även dödsfallsprocenten minskats. I synnerhet har barnadödligheten gått ner. Tungt trycker dock den tredubbla börda, som vilar på arbetarekvinnan i hennes egenskap av förvärvsarbeterska, barnavårderska och husmoder. Hennes strävan efter lättnad i sin hittillsvarande livsföring bottnar däri, att hon inser att hon även har andra plikter att fylla i livet. Hon önskar taga del i sin klass kulturella arbete för utveckling och framåtstigande och även fostra sina barn till deltagande häruti.

Övertygad om att det kapitalistiska samhällssystemet i sina konsekvenser oundvikligen utgör en fara till liv och hälsa för såväl moder som barn påkallar denna konferens framskapandet av sådana sociala förhållanden, som tillåta att varje kvinna ur arbetareklassen icke längre tvingas betrakta moderskap som börda och lidande utan som en källa till glädje och lycka.

Konferensen fordrar därför bl. a.:

1. Införande av skyddsbestämmelser för havande och ammande mödrar och för kvinnor i barnsäng.

2. Ratificering och fullt genomförande av Washington-konventionen angående skydd för alla inom industrin arbetande kvinnor.

3. Införande av moderskapsunderstöd.

4. Tillförsäkrandet av fri läkar- och sköterskevård under och efter barnsörden samt upprättandet av förlossningshem.

5. Upprättandet av medicinska rådfrågningsbyråer för mödrar och blivande mödrar.

6. Uppbyggandet av allmän samhällelig hälsovård. Särskild omsorg angående barnens hälsotillstånd under skoltiden. Energist bekämpande av de allmänt utbredda folksjukdomarna såsom tuberkulos, könsjukdomar och alkoholism.

7. Upprättandet av barnavårdcentraler, utvidgade att omfatta även hemvårdshjälp vid sjukdom samt barnkrubbor och småbarnsskolor (kindergarten).

8. Undersökning angående:

a) Orsakerna till barnsängsdödligheten.

b) Inverkan av olika slag av fysiskt arbete på flickor och unga kvinnor med avseende på ett kommande moderskap.

c) Verkningarna å moderns hälsotillstånd av för täta havandeskap.

9. Full laglig likställighet mellan legitima och illegitima barn.

10. Likställighet mellan man och kvinna juridiciellt och civilrättsligt.

11. Betydelsen av ett sunt moderskap bör ingå i den allmänna folkuppfostran.

För kvinnorna i förvärvsarbete.

I ett stort anlagt tal utvecklade Gertrud Hanna, Tyskland, kvinnornas ställning inom industrin och de fordringar man måste ställa på den socialistiska arbetarrörelsen då det gäller principer och reformer för dessa kvinnor. Vi återkomma med utdrag ur hennes tal.

En flamländsk knypplerska.

Maison du Peuple (Folkets hus) i Bryssel.

Här hölls den internationella kongressen och kvinnokonferensen.

Konferensens mening uttryckes i nedanstående resolution:

Med avseende å kvinnorna som sysselsätas med förvärvsarbete må av den socialistiska arbetarrörelsen fordras bl. a. här nedan uttryckta önskemåls uppfyllelse.

Målet för den socialistiska arbetarrörelsen måste i här berörda avseende vara: Frihet för kvinnorna att i enlighet med anlag och förmåga forma och gestalta sitt liv.

Arbetsvillkoren för den i förvärvsarbete sysselsatta kvinnan bör kunna tillförsäkra henne full kroppslig och andlig utveckling och således ej lägga hinder i vägen för hennes naturliga fullföljelse av sina funktioner som kvinna.

Genom teknikens framsteg och genom de oupphörliga förändringarna å produktionens och distributionens områden ändras också oavbrutet sättet för utnyttjandet av den kvinnliga arbetskraften. Därför är det ej möjligt att för någon längre tid framåt uppställa detaljerade fordringar i detta avseende.

Såsom minimifordringar måste dock sättas:

1. Begränsning av arbetstiden till högst 8 timmar per dag och 48 timmar per vecka för alla vuxna kvinnor inom varje slag av förvärvsarbete.

2. En lön som ger kvinnorna möjlighet att leva som kulturmänniskor och som må kunna betecknas som rättvis i förhållande till deras insats inom arbetsområdet i fråga och inom samhället. Arbetarrörelsens fundamentalprincip: lika lön för lika arbete bör bli normerande vid lönerns fastställande.

3. Tillräckliga skyddsanordningar mot hälsofara för de förvärvsarbetande kvinnorna införas.

4. Tillräcklig vilotid för alla i förvärvsarbete sysselsatta kvinnor före och efter förlossningen samt tillförsäkrandet av tillräck-

ligt understöd för moder och barn under denna tid.

5. Särskild uppmärksamhet skall tagas till unga personers arbete. Speciellt i fråga om arbetets art och dess längd. Det må tillses att de erhålla tillräcklig ledighet och återhämtning för deras vidare yrkesutbildning samt för deras andliga och fysiska utveckling.

För genomförande av dessa fordringar är medverkan från de inom förvärvsarbete sysselsatta kvinnorna nödvändig. Denna kan endast bli effektiv genom den fackliga och politiska organisationens intima samverkan i härför avsedd riktning.

Värden av sjuka, vanföra och gamla.

Inledare i denna fråga var Agnes Dollan, Storbritannien, som fram-

En fiskartyp från Ostende.

höll att det måste vara statens plikt att taga hand om dem. Gav en resumé över kostnader för olika sjukdomar, beräknade för ett år. Betonade att folkhälsa är en nationalrikedom och vikten av god hälsa och läkarvård, upprättandet av friluftsskolor för tuberkulösa etc. Påtalade sjukförsäkringens otillräcklighet ifråga om sjukpenning och omfattning. Likaså omsorgen om de gamla måste bli mer effektiv. Som det nu är förmörkas ofta livet under medelåldern av det ekonomiska osäkerhetstillståndet och bekymren för ålderdomen. För blinda och andra invalider måste staten och kommunerna ordna med direkta understöd, upprättandet av hem och skolor för deras utbildning, så att de genom arbete kunna bidra till sitt uppehälle och känna sig som nyttiga medborgare.

I denna punkt antogs följande resolution:

Denna konferens uttalar som sin mening, att värden av de sjuka och defekta samt strävandet att förebygga och bota sjukdomar är samhällets plikt. Den fordrar därför offentlig läkarvård, som står öppen för alla, såväl män som kvinnor och barn.

Omsorgen om dem som genom sjukdom blivit hjälplösa skall icke enbart inskränkas till behandlande av dessa utan också innefatta finansiellt stöd för dem själva och de av dem beroende.

I fråga om de permanent vanföra och defekta såsom lemlästade, blinda och dyl. skall samhället sörja för att de erhålla utbildning så långt möjligt för att sätta dem i stånd att utöva nyttigt arbete. Dessutom böra de av allmänna medel erhålla tillräcklig pension för sitt uppehälle.

I fråga om omsorgen av de gamla bör socialisternas arbete inriktas på att tillräcklig pension må tillförsäkras de gamla i den ålder då i respektive länder, enligt gängse uppfattning, arbetsförmåga inträder. Dessa pensioner skola vara tillräckliga för ett oberoende och självständigt uppehälle. Även böra uppföras tillräckligt med ålderdomshem varest pensionärer som äro ur stånd att taga hand om sig själva kunna erhålla den omvårdnad och tillsyn de äro i behov av.

Tendensen att vilja mobilisera kvinnorna i krigstid.

Denna tendens, som gjort sig särskilt gällande i Frankrike, har upprört de socialistiska kvinnorna i deras innersta och föranledde en het debatt på konferensen. Inledare var Dorota Kluszyńska, Polen, som i ett temperamentsfullt anförande manade kvinnorna att fostra den nya generationen i en helt ny anda, så att den ej faller offer för krigspsy-

kosen. Gav en bild av krigets ohygglighet genom att nämna antalet soldater som kämpat vid fronterna, hur många miljoner kriget kostat och hur staterna därigenom ruinerats. Påmint om att kvinnorna inte längre äro åskådare till samhällsdaningen utan aktiva deltagare. Den fria utvecklingen mot fred är socialismen. Andra talade i samma anda och deklarerades särskilt av en representant från Ungern, att hon var mot alla krig, även försvarskrig. Betecknade nuvarande tillståndet som att vi dansade på en vulkan. Finns endast ett fältrop för kvinnorna och det är "krig mot kriget". Saumoneau, Frankrike, sökte mildra intrycket av det förslag som framkommit i Frankrike och menade, att i händelse av krig var det ej meningen att kvinnor skulle ställas i direkt militärtjänst, vilket föranledde Popp att fråga Saumoneau, vad han menade. Belyste erfarenheterna från kriget, då officerarna valde ut kvinnor till prostitutionen.

Krigsfaran kan vara nära. Kvinnorna måste fordra avrustning, ty vill man fred, måste man avrusta. Endast socialismen är i stånd att rädda kulturen och mänskligheten. I vår resolution får ej givas ett minsta grand åt militarismen.

Detta var utrop som fälldes under debatten och många fler, alla präglade av fasa och avsky för kriget och vilja till arbete för fred och folkförsoning. Utlåtandet hade dock att hålla sig inom ramen för vad som särskilt berörde kvinnorna ifråga om krigsberedskapen och fick följande lydelse:

Världskrigets bittra erfarenheter med dess oerhörda lidande och offer framför allt för kvinnorna och barnen, håller redan på att glömmas. En ny generation, som ej har personlig erfarenhet av kriget och dess verkningar, och som därför inte fruktar och avskyr detsamma som den borde, håller på att växa upp.

Farorna för nya krig hota alltjämt på olika ställen i världen.

Kampen om världsmarknaden och om dess råvarukällor och om utnyttjad av främmande länders billigare arbetskraft och tillskansandet av dess naturrikedomar är alltjämt, även efter världskrigets omgestaltande av statsgränser och ekonomiska förvaltningsområden, fortfarande starkt drivande krafter inom det kapitalistiska samhället.

Nya och större arméer skapas. Ännu fruktansvärdare vapen i krigföringens tjänst uppfinnas. Civilbefolkningen, kvinnor och barn bakom fronterna komma att hotas av luftflottor och giftgaser. De ödesdigra verkningarna av detta skola yt-

terligare intensifieras genom att även mobilisera kvinnorna till industriell tjänstgöring i krigstid.

Under en tid av den mest energiska propaganda för universell avrustning är idén om användandet av kvinnor för krigstjänst en farlig utvidgning av beväpnings- och krigsrustningsmetoderna. Tillika innebär det en skärpning av den psykologiska krigsberedskapens hypnos hos massorna.

Obligatorisk krigstjänst av kvinnor i fabriker, kontor och verkstäder innebär barnens åsidosättande och utarmande, mödrarnas exploaterande och därmed försämring av en hel generation. Det innebär dessutom en förlängning av kriget emedan därigenom de tekniska resurserna utökas och bli en källa varifrån ny styrka och nytt stöd kan dragas för krigets fortsättande.

Men kvinnornas mobilisering betyder också ett tvång över arbetareklassens kvinnor från borgarklassens sida, enär krigstjänstgöring från arbetarkvinnorna betyder ökade bördor och skyldigheter för dem utan att motsvarande fordringar på de borgerliga klassernas kvinnor kommer att uppställas.

Med anledning härav uppmanar denna konferens, inte endast kvinnor och mödrar runt hela världen att tillbakavisa varje förslag om att genom lagstiftning tvinga kvinnor till krigstjänstgöring, utan riktar samtidigt en kraftig appell till alla socialistiska partier över hela världen, att med inte mindre styrka och målmedveten beslutsamhet arbeta emot en mobilisering av kvinnorna som mot krig i allmänhet.

Allt flera länder tilldela kvinnorna lika rättigheter i utformandet och gestaltandet av nationernas och folkens öden och därigenom också meddelaktighet i ansvaret över deras barns liv. Mödrarnas rösträtt måste därför medvetet inriktas på att bana väg för fullständig avrustning. Ett starkt och enigt avrustningskrav från kvinnornas sida betyder ett avgörande steg fram mot den fullständiga avrustningen. Kvinnorna utgöra mer än hälften av mänskligheten och böra därför kunna öva ett avgörande inflytande.

Konferensen uppmanar därför alla socialistiska kvinnor att samla sina systrar till kamp mot alla krigsfaror och att visa dem att endast ett socialistiskt samhälle är i stånd att trygga en säker och varaktig fred i världen.

(Forts.)

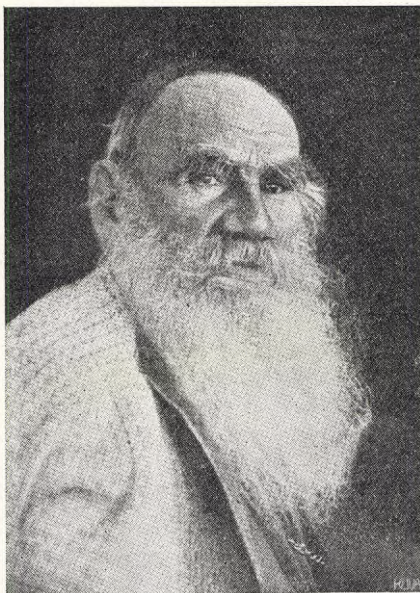
Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam när det gäller agitationen för Morgonbris.

LEO TOLSTOJ.

Några anteckningar med anledning av hundraårsdagen.

Av Oscar Hedberg.

Leo Tolstoj.

Nu kan åter ett stort litterärt hundraårsminne firas; den 28 augusti 1828 (ryska tid) föddes nämligen Leo Tolstoj till världen, och därmed såg en av världslitteraturens märkligaste gestalter för första gången dagens ljus.

I sin pompösa och något naiva men på det hela taget gripande och övertygande biografi skildrar Romain Rolland Leo Tolstoj's liv och verk som ett drama om ett människoöde, och det har lyckats honom mest därför att människan och diktaren Tolstoj verkligen var ett ödesdrama. Maxim Gorkis personliga erinringar om honom konkludera också som en i högsta potens ödesbestämd människogestalt, och detta oaktat han återger honom direkt ur den vardagliga kampen för tillvaron. Man kan skildra Leo Tolstoj som skönlitterär författare, som religionsfilosof, moralist, samhällsfilosof, konst- och litteraturkritiker; som människa i hans förhållande till kvinnan, till myndigheterna, till auktoriteterna m. fl., men det måste bli skildringar av en utpräglad typ, i vissa fall oöverträffad, fullkomlig, i andra både med fel och förtjänster, ibland med mycket stora fel; aldrig obetydlig, ty det han var, var han helt och hållet. Romain Rolland har rätt, när han säger, att Leo Tolstoj's liv och konst voro ett. Hans diktning hade sitt

direkta ursprung från det verkliga livet, och den var strängt taget alltid självbiografisk; man kan följa hans liv, hans utveckling, hans vilja, hans tankar, hans känslor i hans skrifter. Hans åsikter, hans sociala åskådning, tvivel eller tro, kärlek eller avsky, önskingar eller motvilja m. m. går igen i händelser, situationer och typer i hans "Berättelser från Kaukasien", "Sebastopol", "Kosackerna", "Krig och Fred", "Anna Karenin", "Uppståndelse", "Bekännelser", "Mörkrets makt", "Kreutzer-sonaten", "Den enfaldige", "Det levande liket" m. fl. av hans verk, varav det första skrevs på 1840-talet och det sista år 1910.

Leo Tolstoj föddes i Jasnaja Poljana, där han levde största delen av sitt liv och lämnade först vid sin desperata flykt från hemmet och familjen några dagar före sin död. Under åren 1842—1847 studerade han i Kasan, men någon flitig lärjunge var han icke. Om honom och hans två bröder sades det: "Sergius vill och kan; Dimitri vill men kan icke; Leo varken vill eller kan." Han fick tiden att gå med att tänka på sig själv, men för övrigt "tänkte han, att han tänkte på något", säger han själv. Det fanns en del tvivel och tvekan i hans tro, men han förnekade icke Gud eller Kristus. Han var äregirig, ville "studera och granska allt: juridik, medicin, språk, historia, geografi, matematik, åkerbruk och nå högsta graden i utövandet av målarkonst och musik"; han trodde att meningen med människans liv var att fullkomliggöra sig. 1853 skrev han emellertid i sin dagbok, att hans största fel är "högmod och en omåttlig, meningslös egenkärlek... Jag är så äregirig, att jag i valet mellan äran och dygden (vilken jag älskar) säkerligen valde den förra." I sin dagbok skrev han också, att han "lever ett fullständigt svinaktigt liv; jag är alldeles förstörd". Han blev militär och var med om åtskilliga vilda utsvävningar, och han hade och var medveten om nio usla egenskaper, nämligen bristande viljekraft, självbedrägeri, dålig självbehärskning, falsk blyghet, dåligt humör, vankelmot, efterrapning, förvirring och bristande eftertänksamhet. Men så började han läsa Rousseau och kom

rent av att dyrka honom; han hade en medaljong med hans bild hängande omkring halsen och började sin författargärning med ett försök att tolka hans läror.

Han deltog i kriget mellan Ryssland och Turkiet. Hans skildringar från Sebastopol äro i början en hymn till tapperheten och hjältemotet, men krigets meningslöshet och grymhet gick efterhand upp för honom och han blev fredsvän. Den 5 mars 1855 konstaterar han, att han "ledes fram mot en stor idé, för vars förverkligande jag är i stånd att offra mitt liv. Denna idé är stiftandet av en ny religion, en Kristi lära, renad från dogmer och mysterier... Jag kommer att med klart medvetande sträva efter att förena människorna i denna lära."

År 1862 ingick Tolstoj äktenskap med en kvinna, som var 14 år yngre än han. Därmed började det nästan femtioåriga äktenskap, som blivit en litteraturhistorisk gåta och slutade med Tolstoj's flykt från hemmet och hans död i en kammare på en järnvägsstation den 22 november 1910. "Döden, den välsignade döden", sade han, trots all bevislig dödsångest; en befrielse blev den i alla händelser för honom.

Hans flykt och död har förorsakat en massa gissningar, hypoteser och beskyllningar mot hans hustru. Hon framställes av vissa personer som en Xantippa, men att hon icke var just en sådan, torde vara tillräckligt bevisat. Det frambringas emellertid många förmodanden på de uppenbara fakta, att han i början av äktenskapet var lycklig i samlivet med hustrun men att det efterhand uppstod allt fler och fler slitningar på grund av, att hon varken ville eller kunde gilla alla hans enligt hennes mening absurda levnadsvanor och försök att skapa social rättvisa, att hon bevakade honom som en omtydd och gjorde allt för att han skulle sköta sin författargärning och inte bry sig om så mycket annat; att hon var missnöjd med att han gick och plöjde och sådde och själv sulade sina skor m. m.; att han sjuk och nedbruten lämnade hemmet och begav sig till sin syster i ett kloster och att han på dödsbädden nekade alla i familjen förutom sin ena dotter att besöka honom. Gorki försvarar emellertid hustrun, icke minst ut från den synpunkten, att Tolstoj var en allt annat än behaglig människa. "Vad har hänt?" skriver han rörande Tolstoj's flykt och död, och han svarar: "Intet annat än att den kvinna, som i över fyrtio år varit

en stor diktares hustru, en mycket orolig och egenartad mans hustru, och under hela detta långa äkten-skap varit. Hans sanna vän och trogna arbetskamrat, till slut blev fruktansvärt trött och bröt samman... Ehuru yngre än han, var hon ju dock en gammal kvinna, och hon såg hur han, hennes make genom ett halvt sekel, lösgjorde sig från livet, och då började hon känna sig ensam, överflödig, ty nu hade hon ingen betydelse för honom längre, och det kunde hon icke uthärda."

För Tolstoj var kvinnan först och främst könsvarelse. Han betraktade henne som en asket betraktar en sinnlig och sexuellt hungrande kvinna. Han trodde också, att kvinnan var maktlysten och härsklysten och att mannen för att kunna leva samman med henne måste avstå från en del av sin rätt i egenskap av man. En gång sade han till Gorki: "Om kvinnan säger jag inte sanningen, förrän jag står med det ena benet i graven. Då skall jag slunga sanningen i ansiktet på henne, skyndsamt krypa ner i kistan och dra igen locket." En annan gång sade han: "Med sin kropp är kvinnan ärligare än mannen; men hennes tankar äro falska. Men hon tror icke själv på sina lögn. Rousseau ljög — — — och trodde det själv." Människorna måste uthärda jordbävningar, epidemier, fruktansvärda sjukdomar och otaliga själsliga kval, hävdade han, men livets allra värsta tragedi har alltid varit, är och kommer alltid att vara sängkammartagedien.

Trots denna åsikt om kvinnan behandlade han sin hustru med respekt och vördnad. Han försökte frigöra sig från henne, men han var för mycket beroende av henne; hans förakt för henne var egentligen ett utslag av detta beroende.

Han var missnöjd med strängt taget allt. Men också med att han hade det för bra. "Jag har det bra, mycket bra, allt för bra", sade han och tillfogade med en suck: "Men jag måste lida!" Det var just det han ville, menar Gorki. Ehuru svag och sjuklig skulle han bli glad, om man fängslade honom och gjorde honom till martyr. Han hade i hela sitt liv fruktat och hatat döden, säger Gorki, men även han, Tolstoj, måste ju dö, och intet kunde motivera döden bättre än just ett martyrskap; ty för det första tjänade han därmed sina idéer (och det var på idéernas område han var så gränslöst egoistisk); för det andra ernådde han kanske också det enda,

som kunde försona honom med döden, nämligen odödligheten.

Han var en det bestående samhällets oförsonlige fiende. Och han blev asket, ovillkorlig i sin hängivenhet till den lära, som han själv skapade åt sig; han blev motståndare mot alla mänskliga auktoriteter och statliga regler och bestämmelser; han angrep estetiken, konsten och litteraturen; förnekade storheten hos flera av världshistoriens odödliga, t. ex. Shakespeare; han förnekade vetenskapens betydelse och förmåga; han omfattade livet och mänskligheten med en kärlek, som till största delen innebar hat, bitterhet, avsky, förakt, livsleda, livsångest, dödsångest och tro på sin egen odödlighet. Han ville avskaffa fattigdomen och bekämpade därför rikedomens skoningslöst, drastiskt, obönhörligt. "Den enklaste och kortaste regel för moraliskt leverne är att låta andra arbeta för sig så litet som möjligt men göra så mycket som möjligt för andra", förklarade han; mera invecklat var det enligt hans mening icke. "Den falska ställning, som vetenskapen och konsten intager i vårt samhälle", sade han, "bevisar endast, att de s. k. bildade och civiliserade vetenskapsmännen och konstnärerna utgöra en klass med alla de laster, som äro typiska för alla andra klasser. De detronisera och skända den princip, som de ge sig ut för att förfäktat. De ligga folket till last och beröva det till och med den upplysning, som de påstå sig vara spridare av." Den mänskliga visdomen består icke i ett visst kvantum kunskaper; det finns ju otaliga ting, varom man intet kan veta, så att visdom kan icke vara detsamma som att veta så mycket

som möjligt. Den rätta visdomen består i att kunna bestämma de olika kunskapernas värde och mest värd är den kunskap, som innebär förmågan att leva så, att man tillfogar andra så litet ont som möjligt och gör så mycket gott som möjligt.

De mänskliga, litterära och konstnärliga värden, som Tolstojs diktning innehåller, äro alla frukter av hans sociala, moraliska, religiösa och intellektuella betraktelser. Hans diktning fick stor betydelse för hela världens litteratur. Det har funnits och finnas än "tolstojanare" i nästan alla länder. Han var den förste hänsynslöse och skoningslöse verklighetsskildraren. Hans ryktbarhet måste visserligen förknippas med konstaterandet av fanatism och dogmbildningar, men han gjorde icke desto mindre sanningen och friheten till aktuella problem inom en hel världsdels litteratur.

I årtal har stått strid om huruvida socialdemokratin skulle vara ett folkparti eller ett klassparti. I praktiken utvecklas emellertid förhållandena på så sätt, att striden av sig självt blir meningslös. För ett parti, som vill värva anhängare och i synnerhet väljare, är det i längden omöjligt att avstå från dragningskraften hos de motiv, som göra dess program till ett program för det allmänna bästa.

Hendrik de Man.

Tolstoj vid sitt arbetsbord.

Valagitationen.

När valstriden är över och man hopsummerar den för vårt parti, trots röstökningen, stora mandatförlusten, så stannar man helt naturligt inför frågan hur förbundets medlemmar deltagit i valrörelsen, helst som man gärna vill kasta fram beskyllningen att nederlaget beror på kvinnorna. Och då måste man konstatera, att vårt förbunds kvinnor under valrörelsen utfört ett gott arbete. Felet är endast, vilket vittnas från alla delar av landet, att vi inte äro tillräckligt många för att kunna utföra det genomgripande upplysningsarbete som behöves.

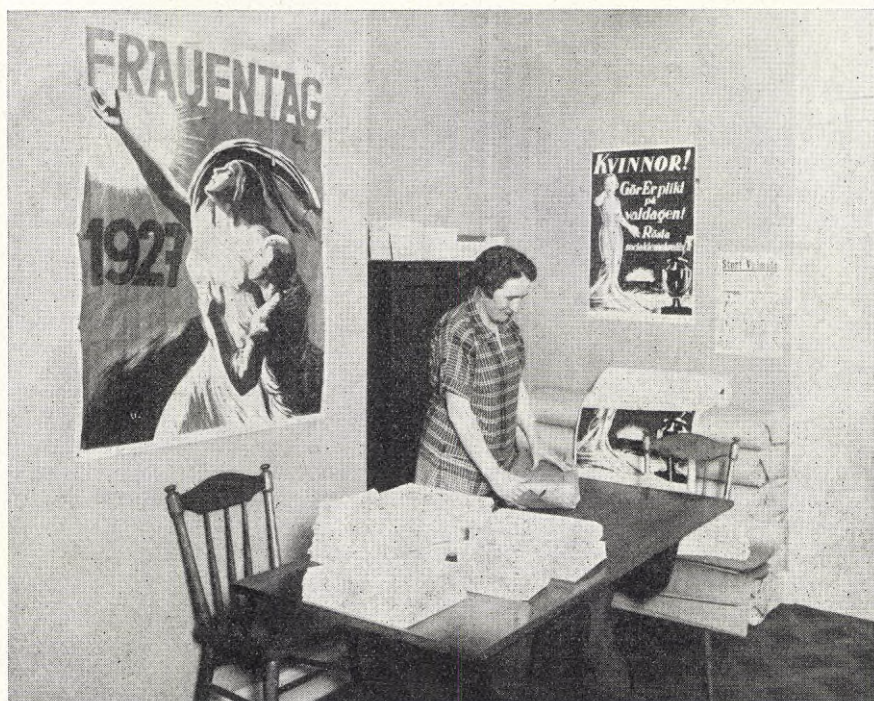
Längre turnéer med kvinnliga talare ha varit anordnade i Värmland, där Gulli Bergman från Stockholm talat på 37 platser, samt i Västerbotten, där Martha Larsson från Malmö talat vid 30 möten. Båda dessa talare rapportera välbesökta möten, och i det senare distriktet antecknade sig i Obbola, Clemensnäs och Dorotea, kvinnor för bildande av kvinnoklubbar.

I Skåne har Agda Östlund talat vid ett tiotal möten, varjämte distriktets egna kvinnliga talarkrafter flitigt utnyttjats.

I Södermanland reste Signe Vessman, i Kronobergs län Maja Sandler, i Västgöta—Dal Martha Larsson, Nelly Thüring och Martha Svensson och på Gotland Hulda Flood.

Från alla distrikt ha ännu ej rapporter inkommit, men tycks man, inom distrikt där ej kvinnoförbundet förmedlat talare, flitigt använt sig av distriktets egna talarkrafter.

De kvinnliga kandidaterna ha givetvis hela tiden varit i elden.

Vallitteratur distribueras.

I Visby tillsattes en interimstyrelse och när detta läses är av allt att döma en kvinnoklubb bildad i rosornas och ruinernas stad. Även rapporteras från Jämtland, att kvinnoklubb bildats i Kälarne efter föredrag av Hilda Holmsten-Eriksson från Östersund.

Ett nytt inslag i valrörelsen är den av Uppsala kvinnodistrikt organiserade Röda sångartruppen. Densamma har utgjorts av flickor och pojkar ur ungdomsklubben samt ett par kvinnoklubsmedlemmar, av vilka kvinnodistriktets ordförande Olga Hedén stått för organiserandet. Sången har utförts till fiol, gitarrer och trumma, och effekten har varit synnerligen lyckad och sångartruppens prestationer livligt sentrade.

I detta län har agitationen huvudsakligast förlagts till lördagar och söndagar, då Röda sångartruppen jämte en talarinna, i en med valaffischer och partiets valskyltar försedd buss kuskat omkring i länet. Dessutom anordnades sista veckan ett antal möten i Uppsala med Agnes Söderqvist som talarinna, naturligtvis även de under medverkan av Röda sångartruppen. Uppsala kvinnoklubb har tydligen också tagit energisk del i husagitationen, och ett uttalande från en av universitetsstadens partivänner, att det beror på kvinnornas energiska deltagande i agitationen, att ställningen hållits, trots de borgerligas hänsynslösa skräckagitation, gör en riktigt glad.

I Stockholm har arbetat en av arbetarekommunen tillsatt kvinnlig valkommitté, med medlemmar ur kvinnoklubbar och kvinnliga fackföreningar, och med uppgift att agitera bland de kvinnliga väljarna. Kommitténs ordförande har varit vår förbundsmedlem Beda Jansson. Även här ha kvinnorna deltagit i arbete på valbyråer och i husagitationen samt vid möten som talare eller ordförande.

Av kvinnoförbundets valupprop ha distribuerats sammanlagt över en miljon ex., av valaffischer 30,000 st. och Morgonbris valnummer har gått ut i en mer än fördubblad upplaga.

Allt som allt, så efter den kontakt vi haft med våra kvinnor ute i distriktet och efter de rapporter, som

Uppsala läns kvinnodistriktets Röda sångartrupp.

Tankar vid vävstolarna.

I hundradetal ha vi i dag som andra dagar strömmat in i fabriken, vi väverskor, solverskor, tyglagerkor med flera. Vävstolarna, dessa fulländade men ändock ibland så nyckfulla maskiner, ställa till ett öronbedövande oväsen. Här arbetas!

Tre à fyra vävstolar skall en väverska kunna hålla igång. Vad betyder det? Det betyder ständig vaksamhet och ständigt spring. En eller flera ändrar brista, än här och än där, medförande "tvister" och "lock". Det gäller att gripa in i tid, ställa allt till rätta och så snabbt som möjligt åter få stolarna att gå. Ty endast då ha de en fördelaktig inverkan på avlöningsbokens ack så magra siffror.

Skyttlarna flyga som projektiler i skålen — revolverstolarna göra skäl för benämningen! Skyttlarna flyga med garnet som alferna i sagan, bara mycket fortare. De ha en febril brådska dessa halvkilotunga pjäser. Var på din vakt ty ett "skyttelslag" — inträffar då skyt-

inckommit, så kan slutomdömet inte bli annat än att förbundets medlemmar verkligen gjort en betydande insats i valrörelsen, även om man på sina ställen skulle önska bättre samarbete mellan arbetarekommuner och kvinnoklubbar samt även mellan distriktsledningarna.

Vårt närmaste mål blir nu, att i allt större och större skaror samla kvinnorna inom vår rörelse, så att vi vid nästa val kan mönstra upp en imponerande kår av väljare ur arbetarkvinnornas läger.

De moderata kvinnorna räkna sig stor del i äran av valutgången och manar eggande till fortsatt arbete och högerns ledare, amiral Lindman, yttrade vid sitt stora tal i Auditorium i Stockholm, onsdagen före valet, att "om fredag gå vi till val, om lördag börja vi arbetet för nästa val".

Vi kunna också vara övertygade om att man på den kanten inte kommer att ligga på latsidan, och det gäller därför för oss, om vi inte än en gång vilja se 1928 upprepas, att med kraft och energi ta upp upplysnings- och organisationsarbetet. Alltså, nu börja vi för arbetet för nästa val!

H. F—d.

teln av någon anledning lämnar sin utstakade bana och träffar blint — är ej att leka med. Träffar skytteln i tinningen har du antagligen vävt nog i detta livet.

Upp till 500 meter bomullstyg i veckan är varje väverskas lösen. Omkring 25,000 meter pr år och på 10 år 250,000 meter, det är 25 mil, en järnväglängd mellan 30 à 35 stationer. Pr år blir det cirka 8,000 klänningar med 3 meter i varje, på 10 år 80,000. Förtjänar väverskan 25 kr. i veckan får hon vara tämligen nöjd.

Föda och kläder äro människans två första livsvillkor. Bonden, fiskaren och jägaren giva oss det dagliga brödet. Deras värv äro därför heliga. Den som försmår, föraktar och förslösar brödet är en helgerånare, en moralisk ärkehedning. Vi, som väva tyg till kläder ha väl också ett viktigt värv. Återfaller ej något av värvets betydelse på värvets utövare? Jag skulle tro det.

Förr spann och vävde kvinnorna i var familj. Sländan har hamnat på hembygdmuseerna, liksom den gamla hedervärda vävstolen av trä. Dessa redskap ha förbytt i sinnrika, massproducerande spinn- och vävmaskiner. Det är bara ett som är detsamma: Kvinnornas andel i spinlandet och vävandet. Heder låg över den gamla tidens spinnerskor och väverskor, ja, gud vet om inte skalder strängt sina lyror till deras ära. Vilar ej samma heder över den moderna textilarbeterskans dagliga gärning?

När kvällen kommer ha vi hemmet, om än aldrig så litet och enkelt, att sköta. Den ogifta arbeterskan har ej råd att låta andra laga sin mat eller se om sina kläder. Och den gifta har dubbelt hemarbete. Mitt uppe i vårt dubbelsidiga arbetsliv sträva vi med god framgång att hålla oss och våra hem i god inre och yttre ordning. Det är en daglig och hårdnackad strid.

Vet man i allmänhet att en svensk väverska gör samma arbete som både två och tre, kanske fyra indiska manliga vävare?

Vet man om att den stora majoriteten av textilarbeterskor, som dag ut och dag in, år ut och år in arbetar på fabrik, är i trohet ett med fackföreningsrörelsen? Att gifta kvinnor, som ofta endast tidvis arbetar på fabriken, ej alltid äro med i fackföreningen är psykologiskt förklar-

ligt om ej eljest försvarligt. Även på detta område göra vi i tysthet vår plikt. Vi ha av sakkunniga fått betyget: Trogna fackföreningsmedlemmar.

Vi sträva efter att göra vår plikt. Skatterna betala vi till sista skärven. Jag känner en av länsstyrelsen tillsatt taxeringsordförande och en framstående kommunal tjänsteman med resp. 10,000 och 20,000 kr. lön, vilka befunnits restera för mycket stora och länge sedan förfallna skattebelopp. Sådana herrar hålla gladeligen stängen mot indrivarna. Men arbeterskornas avlöningar skattas automatiskt. Är veckoavlöningen 15 kronor så tar indrivaren 1:50. Allt resonemang undanbedes.

*

Där står en kamrat med tårar i ögonen. Hon är änka sedan flera år. Två barn har hon. Dottern, som är äldst, är i de åren att hon borde kunna försörja sig. Men hon är invalid. Änkan har av fattigvården begärt någon hjälp, ett lass ved någon gång t. ex. och hänvisat till de dryga utgifterna för dotterns vård. Svaret blev: Skicka henne till försörjningshemmet! Annan hjälp ges ej. Men den hjälpen tas ej emot så länge annan utväg finns. Av veckans 15 kronor blir det 13:50 kvar, skatten först och främst. Undrar någon på tårarna?

Där en annan. Hennes mor är sängliggande sjuk sedan många år. Dottern är ensam om att skaffa vad som behövs. Medicinen och läkaren tar halva inkomsten.

Skicka er mor till försörjningshemmet! är svaret på en blygsam bön om lite hjälp. Men modern kommer inte dit.

Så mången tyst, bitter och tapper kamp!

*

Knoddäna, tanketomma människor se oss över axeln. "Bara en arbeterska!" är omdömet. "Hon står på fabrik" — känner ni igen detta uttryck, som ganska ofta ges en föraktfull betoning? Små kontorist- och tjänstemannafruar med obetalda pälskappor äro särskilt övade i nämnda betoning.

Jag förlåter dem, ty de förstå ej bättre. Men jag förlåter aldrig dem av oss själva som säga: "Vi äro ju bara arbeterskor." Ty att vara arbeterska i nutiden är inte att vara något "bara". Vi ha ovedersäglig rätt till allas aktning och främst egen aktning för oss själva. Jag skulle vilja att vi i vår livsväv låte

En arbeterskas ungdom.

Berättad av henne själv.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Om inte hela skådespelet varit en skrymtande lögn, ett hycklande självbedrägeri, om en enda stråle från den nakna sanningen trängt in i salens glans, sannerligen, bilden av 'det 19:de århundradets kvinna' sådan den verkligen är, hade varit nog för att jaga upp hela samlingen ur deras yra och skrämman dem undan var i sin vrå med skam och förfäran. Men de äro blinda! Och de som inte äro det, vilja bli bländade. Hur skulle de kunna leva vidare utan denna självskapande blindhet."

Detta läste jag i den socialdemokratiska tidningen, i min tidning, som jag med glad stolthet kallade den, och effekten var obeskrivlig. Jag kunde inte sova, det hade fallit som fjäll från mina ögon, och jag grubblade över allt jag läst. Jag kunde inte komma ur mitt sinnessuppror och jag längtade att få handla. Det lästa kunde jag ej behålla för mig själv, orden formligen trängdes på min tunga och jag steg upp på en stol hemma och höll ett tal, som om det varit på ett möte. "Född till talare" utlät sig min broders vän. Han skaffade mig böcker från fackföreningens bibliotek, ty han hade under tiden blivit medlem i denna. Det var jag, som övertalat honom därtill. "Om jag bara vore man", sade jag alltjämt. Att jag som kvinna kunde utträtta något i rörelsen över huvud taget i det politiska livet, visste jag ännu inte, jag hörde aldrig talas om eller läste om kvinnor på möten och alla uppmaningar i "min tidning" gällde männen.

Just denna tid inföll socialistkongressen i Paris, som beslöt arbetsvila 1 maj som demonstration för en normalarbetsdag på åtta timmar. Och jag stod alltjämt utanför och kunde inte göra något för "saken"! Allt det jag berättade mina kamrater och mitt spridande av tidningen ansåg jag så ringa och värdelöst, att det ej gav mig någon tröst. Men sedan lärde jag mig förstå, av vilket oskattbart värde just en sådan agitation är för utbredande av socialdemokratien.

Från fackföreningsbiblioteket fick jag genom min brors vän många böcker, som fordrade allvarlig eftertanke. "Die Neue

slå in mycket av ökad ambition, av stolt självkänsla.

Vi ha rätt därtill, ty vår dagliga strävan håller måttet i fråga om ärlighet och duglighet. Och när vi ha rätt därtill ha vi också plikt därtill.

Textilia.

Zeit"* blev min lektyr, jag läste alla årgångarna, som funnos tillgängliga i biblioteket. Men jag ville "bilda" mig ordentligt och skaffade mig därför också böcker, som icke voro socialistiska. Jag arbetade mig igenom nio delar världshistoria och ville till och med slå i mig "Uppfinningarnas bok". Men mina bemödanden voro fruktlösa, jag kunde inte tvinga mig till dessa "torra" böcker, endast en bit om kork fängslade mig, då detta hade samband med mitt yrke.

Friedrich Engels' "De arbetande klassernas ställning i England" skakade mig djupt och stärkte min mottaglighet för revolutionära åsikter. En liten broschyr, "Rätten till lättja" av Lafargue, blev jag helt förtjust i och då jag längre fram började tala på möten, hörde den till mitt material. Verklig entusiasm erfor jag inför Ferdinand Lassalle. "Vetenskapen och arbetarna" särskilt läste jag ivrigt för att riktigt tränga in i den. Även Liebknechts som broschyr utkomna festtal "Kunskap är makt" hörde till de första socialdemokratiska skrifter, som utövade sitt inflytande på mig. En hel mängd revolutionära frihetsdikter lärde jag mig utantill.

Fastän jag sysslade så mycket med socialdemokratien, hade jag ännu inte varit på något möte, men jag följde ivrigt med alla referat och kände namnen på talarna. Slutligen ville jag dock bevista ett möte. Som händelsevis nästa söndag ett sådant skulle äga rum, där en av de mest framstående och kända ledarna skulle tala, bestormade jag min bror med böner att han skulle ta mig med sig. Det var i december och en torr kyla hade varat i flera veckor. En massa människor voro arbetslösa och man såg längtansfullt mot himlen efter snömoln. "Till och med gud har glömt de fattiga", var ett uttryck som man ofta kunde få höra. Men denna av mig så efterlängtdade söndag hade snö verkligen fallit, man kunde knappt ta sig fram genom snömassorna. Mötet ägde rum i en stor sal i ett avlägset distrikt. Då vi kommo stodo människor redan huvud vid huvud, de gnuggade händerna och stampade med fötterna för att hålla sig varma. Jag hade hjärtklappning och kände hur mina kinder glödde, när vi trängde oss fram för att nå talarstolen. Jag var den enda kvinnan i hela salen och allas blickar riktades förväntat på mig, där vi armbågade oss fram. Talaren kunde jag endast urskilja helt otydligt, ty han var omväld av täta tobaks-

moln från salen. Han talade om "det kapitalistiska produktionssättet".

Vad han sade blev ännu en ny uppenbarelse för mig. Vad jag dunkelt känt, men inte kunnat ge uttryck åt, hörde jag här framföras på ett klart och övertygande sätt. Talaren började med att beröra snöfallet och belyste så det bakvända och okloka i "den nuvarande samhällsordningen". "Det som i ett förnuftigt ordnat samhälle skulle anses som en elementär händelse och ett trafikhinder, prisas här som en lycka, tack vare vilken hundratals människor räddas från svält, människor, som inte ha något arbete, inte därför att de ej vilja arbeta utan därför att genom ett vanvettigt samhällssystem och en kortsynt lagstiftning andra måste arbeta så länge tills de stupa."

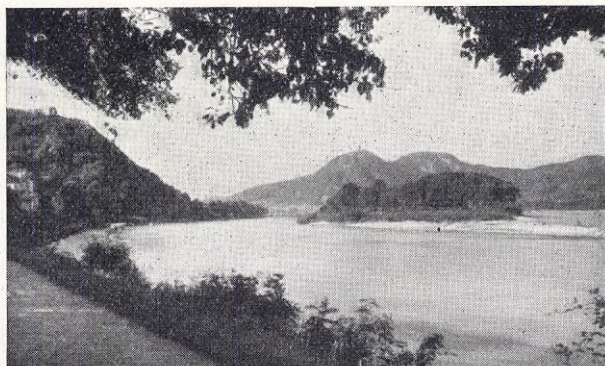
Denna inledning fäste sig i mitt minne och min hjärna arbetade vidare på den. Ett andra möte besökte jag på juldagen, där voro utom jag ytterligare två kvinnor. Talaren hade valt ämnet "klassmötningar". Han talade väl, verkingsfullt och medryckande. Jag hörde mina egna julaftnars smärtsamma historia skildras och som en jämförelse de rikas överflöd. Inom mig ropade det: "Detta vet jag också, jag kan berätta om det!" Men ännu vågade jag inte yttra ett ord, jag hade inte ens mod att applådera. Sådant ansåg jag okvinnligt, endast passande för män! Det talades också endast för män på dessa möten. Ingen av talarna riktade sina ord till kvinnor, som också voro mycket enstaka tillstädes. Men allt tycktes endast röra sig om mäns elände och mäns umbäranden. Det smärtade mig, att man inte talade om arbeterskorna, att man inte också vände sig till dem och uppmanade dem till kamp.

Det tredje möte jag besökte och som jag nämner här för dess särskilda karaktär, var ett valmöte. Polisen ville inte veta av några kvinnor vid dessa möten, men det oaktat hade jag stor lust att få vara med om ett sådant. En gång förmodade mina ivriga böner en ordningens upprätthållare att släppa in mig, men jag måste hålla mig långt dorta i en vrå. För första gången hörde jag här militarismen behandlas från socialdemokratisk ståndpunkt. Och åter föll en bit av min forna åskådning i spillror. Tills nu hade jag betraktat militarismen som något självfallet och oundgängligt. Att mina bröder burit "kejsarens rock" hade fyllt mig med stolthet och jag ansåg inte den som någon "riktig karl" som inte fyllt denna sin patriotiska plikt. När jag i

* Den tyska partitidskriften.

Utsikt över Rheindalen och floden från en av de sju bergstopparna, kallade Siebensgebirge.

Rheinfloden.

mina flickdrömmar föreställde mig den man, som skulle bli min make, då hörde militärisk duglighet till de egenskaper han måste ha. Och nu föll också det idealet! Militarismen skildrades som en börda för folket och jag måste instämma däri. Kriget var en människoslakt, inte för att skydda gränsen mot en illvillig fiende, utan för att ta tillvara dynastins intressen, det dikterades av lystnad efter utvidgade områden eller var ett resultat av diplomatintriger.

Allt vad jag hörde förekom mig så naturligt, att jag bara förundrade mig över att så få människor insågo det.

Genom dessa möten hade en ny värld öppnats för mig och inom mig ropade det efter handling. Jag ville hjälpa till och kämpa med, men jag visste inte hur jag skulle börja. Under alla dessa inflytanden hade jag emellertid blivit en helt annan människa. De som inte förstodo något av mina politiska ideal eller inte ville veta något, tycktes mig som rena fiender. Men jag ville omvända folk och "politisera". Jag började att i sällskap med mina bröder och deras familjer besöka kretsar, som jag förut funnit tarvliga. De hade kallat mig stolt och "högfärdig" och hade också bett mig taga mig till vara för detta klosterliv, varunder min ungdom skulle vissna bort. Många gånger när jag följde med, förekom jag mig själv som ett offerlamm. Men nu gick jag med nöje, jag ville få tillfälle att tala om socialdemokratien och ansåg att man lättare kunde tala politik med män än med kvinnor.

Hur jag överskattade männens politiska mognad, fick jag snart lära mig inse. Jag ville göra insamlingar för valfonden. Och då jag kom fram med mitt förslag sade en, en yrkesidkare: "Valfonden, vad är det för något? Å, jag vet, den förlyckade åkerarbetaren." Och jag, den ringa flickan utan politiska rättigheter fick tala om för en valberättigad man vad valfonden var för något och varför man måste samla till den. Man undrade allmänt var jag lärt mig allt vad jag visste. I fabriken gjorde jag också insamlingar. Först

bara bland den trängre kamratkretsen, som emellertid blev allt större.

Så kom agitationen för fridag första maj. Detta bragte mig i ett tillstånd av feberaktig upphetsning, jag ville verka därför och sökte efter likasinnade. Bland arbetarna hade jag lagt märke till en, som bar en bredskyggig hatt, jag hoppades att han skulle vara socialdemokrat. Jag spanade efter ett tillfälle att få tala med honom och gjorde saker, som annars aldrig skulle ha fallit mig in. Arbetarna brukade tvätta sig om händerna på gården innan de gingo hem. Många flickor gjorde det också. Jag hade aldrig gjort det för att slippa höra det språk som fördes där och som plågade mig. Men nu blandade jag mig med de andra och lyckades att få tala med ägaren till den bredskyggiga hatten. Jag hade inte misstagit mig! Han var en allvarlig, intelligent arbetare och medlem i partiföreningen. Hur glad var jag inte att det fanns en likasinnad inom fabriken! Han bland männen, jag bland kvinnorna, då måste det lyckas att driva igenom en fri första maj.

Men det lyckades ej. Folket var för mycket beroende av fabrikanter och kunde inte tänka sig, att arbetarna kunde fatta några egna beslut. Alla som inte infunno sig till arbetet första maj, hotades med avsked. Ännu den sista april försökte jag påverka arbetarskorna i min sal till ett gemensamt uttalande att de önskade fritt första maj. Jag föreslog att alla skulle resa sig, när "patron" kom och jag skulle föra deras talan — resandet skulle vara ett tecken på solidariteten. Många voro verkligen eniga med mig, men de gamla arbetarskorna, som varit där i årtionden, vågade inte. Och så sutto de alla kvar på sina platser, när han kom. Nu ville jag be om fritt för mig ensam den första maj, men på kvällen meddelades bestämt, att den som inte kom första maj, kunde stanna hemma till måndagen. Detta skrämde mig. Jag var en fattig flicka, första maj inföll på en torsdag, hade jag råd att förlora en halv vecka? Kanske jag till slut övervunnit

detta, men jag var rädd, att bli avskedad på allvar och var skulle jag då få så bra arbete? Och vad skulle det bli av min gamla mor, om jag fick gå länge arbetslös? Det bittra förflutna steg upp för mig — och jag fogade mig. Jag fogade mig med knutna händer och grämlse i hjärtat.

Den första maj, då jag i söndagskläderna gick till fabriken, såg jag tusentals människor med 1 maj-märket på sig strömma till mötena. Också min bror och hans vän hörde till de lyckliga, som kunnat få fritt. Jag kan inte jämföra med något annat den smärta jag kände, den lämnade mig inte på hela dagen. Jag hade ett vilt hopp om att socialisterna skulle komma och med våld hämta oss från fabriken. Jag längtade efter det, de andra voro rädda för det. Fönsterluckorna fingo inte öppnas på hela dagen av fruktan att fönstren skulle slås in med stenkastning. Nästa avlöningsdag fick var och en i fabriken ett tryckt plakat, på vilket stod: "Som erkänsla för min personals plikttrogenhet den 1 maj erhåller varje manlig arbetare två gulden och varje kvinnlig en gulden."

(Forts.)

Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad.

Höstkurs 18 okt.—8 nov. Inträdesvillkor: att vara vid god hälsa och ha fyllt 25 år. Ansökan insändes till skolans rektor, Honorine Hermelin, adr. Medborgarskolan, Fogelstad, Julita.

Avgiften för kursen är 150 kr. i ett för allt.

För att underlätta för medlemmar att bevista kursen böra om möjligt kvinnodistrikt och kvinnoklubbar anslå stipendier.

Fram för ett intensivt upplysningsarbete på alla områden!

Reflexioner av en förbundets stipendiat vid Fogelstads Medborgarskola.

Nv-fiken och förväntansfull steg jag en disig måndagsmiddag på tåget med Katrinehelm som närmaste mål. Lika disig och grå, som naturen tedde sig utanför kupéfönstret, lika konturlös låg den tid av 3 veckor, jag hade framför mig och som jag beslutat tillbringa vid Fogelstads Medborgarskola. Några ord och försäkringar hade jag visserligen uppsnappat, men likväl var det ett äventyr att vara på väg till en okänd plats för att i en okänd krets dryfta de problem som möta oss på vår väg genom livet. Genast vid framkomsten till den vackra skolan, inbäddad i den underbara sörmlandsnaturen, togo konturerna av min vistelse fastare form. De hjärtevarma ord, varmed rektor Honorine Hermelin hälsade oss välkomna, gav mig en aning om att det förelåg mig en upplevelse av sällsynt slag. 27 stycken säkerligen lika undrande resenärer som jag gjorde sitt inträde i skolan, och jag tror vi alla hade en obeskrivlig känsla utav att något hoppfullt och livsbejakande slog emot oss, när vi skådade ut över den samlade skaran. Här voro representanter för såväl land som stad, lärarinnor, industriarbeterskor samt de vilka ha sin dagliga gärning i hemmet. Allt efter som dagarna gingo knötos banden fastare mellan kursdeltagarna, och det värde som arbetet fick genom att utövas i en glad, god och sökande kamratkrets kan ej över-skattas. Vår arbetsdag omfattade 6—7 timmars föreläsningar, som genom det överskådliga och populära sätt varpå de framfördes voro en enda stor njutning. Historia, psykologi, medborgarkunskap samt övning i talekonst voro de stående ämnena och föreläsare i dessa voro rektor Honorine Hermelin, fröken E. Holgersson samt fru Manda Björling. Dessutom höllos föredrag av fröken E. Tamm, d:r Ada Nilsson, d:r Naima Sahlbom, advokat E. Nilsson, advokat Eva Andén, författarinnan E. Wägner samt yrkesinspektrisen Kerstin Hesselgren, belysande en mängd intressanta och aktuella problem. Kvällarna upptogos av praktiska övningar i anslutning till medborgarkunskapen, diskussions- och samkvämsaftnar. Här brötos åsikterna, här vidgades blicken, här pejlades djupen, allt utlösande en enda önskan — att få mera, mera. — Dagarna gingo och vi stodo färdiga att resa var och en till sitt. Avskedet var prägladt av en stämning svår att beskriva, högtidlig, smärt-sam och tung men tillika ljus och fröjdefull. En skara unga, sanningssökande kvinnor, av en slump knutna till varandra för en kort försvinnande tid, skildes för att måhända aldrig mera råkas eller för att kanske i kommande strider stå mot varandra.

De krav som vår tid ställa på kvinnorna äro många och ansvarsfulla. Vi måste därför få kvinnorna att förstå att de äro samhällsmedborgare, att deras plats är med i arbetet för samhället och mänskligheten. Vi äro nykomlingar på den politiska arenan; vi måste lära, vi måste kämpa mot vår egen rädsla att framträda samt mot den uppfattningen att vi ingenting är att räkna med i politiska värv. Vi måste få var och en att förstå, att vi ha rätt till medarbete och medansvar, men att få alla till insikt härom är ett drygt arbete.

Den idé, som Fogelstads medborgarskola gjort till sin, är en stor och rik sådan. Den vill samla kvinnor, tillhörande olika yrken, grupper och åsiktsriktningar för att genom gemensamt arbete vinna förståelse för människors olika tänkesätt samt att väcka lust till samhälleligt arbete. Mätte många kvinnor inom våra led hitta vägen till Fogelstad och genom en kurs där få stärkt tro på sig själva, sina idéers bärkraftighet och på livet.

A. W.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Trollhättan.

Trollhättans soc.-dem. kvinnoklubb har under det gångna året hållit 9 ord. möten med omväxlande program. Föredrag har hållits av riksdagsman Anders Hansson om den nya skolreformen. Oskar Nilsson har talat om kooperationen. Den internationella kvinnodagen högtidlighölls med föredrag av fru Signe Fogel samt sång och musik. Klubben har representanter i olika institutioner i staden. Två av klubbens medlemmar äro stadsfullmäktigeledamöter. Klubben har en ganska livaktig studiecirkel, som för närvarande studerar kommunalkunskap. Klubben firade den 21 mars sin 9:de årsdag, vilken högtidlighölls med ett enskilt samkväm. Vad som bidrog till högtidligheten var att klubben fick hälsa en ny medlem välkommen. Programmet upptog föredrag av fru Signe Fogel om Fredrika Bremer, samt sång och musik och kaffe. Till slut utbringades ett leve för klubben och kvinnorörelsens framgång. Klubben sänder härmed en hälsning till alla kamrater i landet.

N. O.

Från Älmhult.

Älmhults soc.-dem. kvinnoklubb har hållit årsmöte. Medlemsantalet vid årets slut utgör 15. Klubbens tillgångar belöpa sig till kr. 658:25. Till styrelse valdes fruarna Linnéa Johansson, ordf.; Ellen Johansson, sekr.; Josefina Davidsson, kassör; Anna Karlberg, v. ordf., och Dagmar Conradsson, v. sekr.

Klubben, som bildades i sept. 1925, kan tyvärr inte visa några större framgångar. Kvinnan i allmänhet tycks inte ha kommit till insikt om organisationens betydelse, churu det för nutidens kvinnor borde vara sändeles angeläget att samlas i våra organisationer, för att där överlägga om gemensamma krav. Klubben har dock,

glatt prat om mat

hör man i de familjer
som köpa i

Konsum

Billiga och sunda varor
i sunda butiker.

trots sin litenhet, utfört ett relativt gott arbete, sammansatt som den är av medlemmar som ha intresse för arbetet. Det är också vår fulla övertygelse, att motstånd och slöhet till trots, skall komma en tid, då lejonparten av Älmhults arbetarkvinnor skola samlas i vår klubb.

— a g m a —

Från Långbanshyttan.

Långbanshyttans soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 19 februari. Års- och revisionsberättelserna upplästes och godkändes. Ansvarsfrihet beviljades. Medlemsantalet var vid årets slut 13. Av Morgonbris har försålts 220 ex. Under året har hållits 12 ordinarie möten, 13 styrelsemöte samt 1 offentligt möte. Inkomster och utgifter ha balanserat på kr. 548:02. Behållning kr. 235:21.

En likbod har på kvinnoklubbens och arbetarekommunens enträgna påstötningar till bolagsledningen äntligen börjat uppföras. Alderdomshemmet har i sommar besöks och bjödos pensionärerna på medhavd välfägnad. 3 basarer ha hållits tillsammans med arbetarekommunen. Till gamla utdelades vid julen 135 kr., samt till sjuka kamrater 45 kr.

Klubben har ingått i bildnings-, konferens- samt kongressfonden.

Tillsammans med arbetarekommunen och folketshusföreningen har hållits en julgransfest. Alla kommunala uppdrag innehas fortfarande av manliga. När vi kvinnor bli ihågkomna vid val torde vara en framtidsfråga. Men må vi inte förlora hoppet utan modigt fortsätta den kamp vi börjat, och segern skall bli vår.

Hälsningar till alla kamrater från Långbans kvinnoklubb.

Selma Nord.

Från Mjölby.

Mjölby soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte i februari. Inkomster och utgifter ha balanserat på kr. 1,231:81, med ett saldo av kr. 298:53. Ansvarsfrihet beviljades. Klubben har under året hållit 11 möten. Medlemsiffran är 75. Av

Morgonbris har under året försålts 1,160 ex.

Genom A. B. F. erhöill klubben anslag att anordna en sjukvårdskurs vilken blev vällyckad. Tillsammans med arbetarekommunen och ungdomklubben ha anordnats flera agitationssamkväm bl a. med fru Sigrid Gällner-Ringenson och Arthur Engberg som talare.

Klubbens ordf. har som distr.-stipendiat bevästat en kvinnokurs i Brunnsvik, samt erhöill av klubben anslag för att deltaga i den av kvinnoförbundet anordnade studiekursen i Stockholm. En annan medlem har av klubben tilldelats stipendium för att besöka en av 1928 års Brunnsviks-

kurser. Internationella kvinnodagen firades med ett möte till vilket utomstående inbjudits. En försäljning av handarbeten m. m. har lämnat god behållning. En del frågor såsom ungdomssuperiet, tidningspressen m. m. ha diskuterats, vidare har redogjorts för socialförsäkringsproblemen och för en del punkter på partiogrammet.

Till styrelse valdes: Hanna Nygren, ordf., Anna Brogren, kassör, Olga Berglund, sekr. Beda Schmädicke, v. sekr., samt nyvaldes Eva Norrman, v. ordf. Till revisorer valdes Sara Nilsson och Alice Nilsson. Kommissionär för Morgonbris blev Augusta Rydoff.

R e f.

Konferenser och kamratmöten.

Under augusti—september månader ha flera distrikt haft konferenser och kamratmöten.

Hallands läns kvinnodistrikt

hade sin konferens i Halmstad den 19 aug. Kvinnoklubbarna i Halmstad, Varberg, Falkenberg, Oskarsström och Johansfors voro representerade genom 13 ombud och arbetarekommunerna i Kungsbacka, Slöinge, Rydöbruk, Knäred och Laholm hade sänt vardera 1 ombud, således 18 ombud förutom många intresserade från skilda delar av distriktet. Partidistriktet representerades genom hrr Georg Svensson och John Carlsson och ungdomsdistriktet av hr Gustaf Bengtsson. Konferensen öppnades av kvinnodistriktets ordf., fröken Olga Lindström.

Att leda konferensens förhandlingar valdes fruarna Gerda Persson, Varberg, och Clara Andersson, Falkenberg. Vid protokollet placerades fröken Elsa Håkansson, Oskarsström. Referent blev fröken Signe Jacobsson, Halmstad, och justeringsmän fruarna Hulda Andersson, Oskarsström, och Anna Johansson, Halmstad.

Styrelsens berättelse lades med godkännande till handlingarna, likaså revisionsberättelsen och beviljades i enlighet med revisorernas förslag full och tacksam ansvarsfrihet.

Sedan konferensen beslutat att V. U. fortfarande skulle vara förlagt till Halmstad återvaldes till ledamöter i detsamma fröknarna Olga Lindström och Signe Jacobsson samt fru Amanda Persson med fruarna Nanna Samuelsson och Josefina Hansson som suppleanter. Till övriga styrelseledamöter återvaldes fröken Ester Andersson, Falkenberg, fru Berna Larsson, Varberg, samt nyvaldes fru Hulda Andersson, Oskarsström, och fru Agnes Johansson, Kungsbacka. Till revisorer återvaldes fruarna Sigrid Abrahamsson, Ester Persson och Gerda Häll.

Plats för nästa konferens blir Halmstad. De frågor som diskuterades voro agitationen för den socialdemokratiska kvinnorörelsen och det stundande riksdagsmannavalet och agitationen för detsamma. Här om utspann sig livliga debatter. I fråga om agitationen för kvinnorörelsen konstaterades att partidistriktet vore särdeles intresserat härför. Brister det något så är det arbetarekommunerna som ej följa distriktsstyrelsens uppmaningar. Ang. agitationen för riksdagsvalet underströks vikten av att ett intensivt arbete nedlades på den personliga agitationen, där icke minst kvinnorna kunna göra en personlig insats.

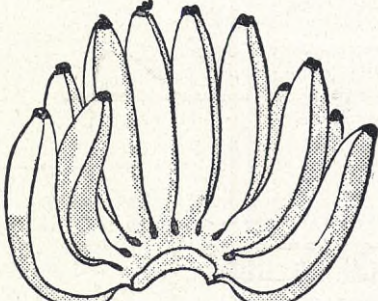
Hr Knut Johansson höll därefter ett föredrag behandlande befolkningsproblemet.

Konferensen avslöts med kortare anföranden av hrr Georg Svensson och Gustaf Bengtsson samt fröken Olga Lindström.

Kronobergs kvinnodistrikt

höll sin konferens söndagen den 3 sept. i Orrefors. Från länets alla klubbar hade sänts representanter och dessutom mötte upp ett stort antal, vilka som gäster bevästade konferensen. Orreforsklubben inbjöd nämligen samtidigt till ett kamratmöte, som hölls efter konferensen.

Konferensen öppnades av fru Agda Mattsson. Till funktionärer för förhandlingarnas förande valdes fru Agda Matts-

JAMAICA-BANANER.

I naturens egen bakteriefria förpackning.

JAMAICA-bananerna komma till Eder i en bakteriefri förpackning, förseglad av moder Naturen själv. Ingen frukt kan vara renare. Om Ni äter råa bananer, förvissa Eder om att de äro riktigt mogna. De få ej vara sega eller klibbiga i köttet, ej heller grådaskiga och bleka på skalet, ty då ha de varit kylda.

Förvissa Eder om att

Ni får Jamaica-bananer

av Eder handlande!

A.-B. BANAN-KOMPANIET

son, ordf., Orrefors, och till sekr. fru Ingeborg Pettersson, Växjö.

Styrelse- och revisionsberättelserna föredrogs och visade på ett gott arbete under det förflutna året. Kvinnodistriktets medlemsantal har ökat med 30 proc.

Full och tacksam ansvarsfrihet beviljades styrelsen.

Från Växjö hade inkommit en motion, i vilken uttalades bekymmer för att distriktet ej hade några egna talarekrafter, som kunde stå avdelningarna bi i agitations- och skolningsarbetet. Motionärerna önskade att distriktet skulle gå in för att bekosta en eventuell krafts utbildning vid någon folkhögskolekurs. Dessutom hemställdes att kvinnorna skulle begära högre anslag av partidistriktet och att detta skulle erhållas utan förbindelse att för beloppet ordna sträckturnéer. En livlig debatt följde, i vilken deltog såväl partidistriktets representant, hr Jonasson, som förbundsstyrelsens ordförande, Signe Vessman.

Mötet beslöt att ingå till partidistriktet med begäran om 300 kr. att användas dels till agitationen, dels till bekostandet av utbildning för en talarkraft.

Härefter företogs val av distriktsstyrelse. Fru Mattsson undanbad sig på det bestämdaste återval som ordförande. Det beslöts då att förflytta v. u. från Orrefors till Växjö.

Till ordförande valdes fru Maria Nilsson, Växjö, till sekr. fru Ingeborg Pettersson, Växjö, och till kassör fru Emma Löfvqvist, Växjö, vilka skola utgöra verkställande utskottet. Övriga styrelsemedlemmar blevo fruarna Nanny Lindblad, Alvesta, och Anna Karlberg, Älmhult.

Till revisorer valdes fruarna Anna Lindén, Augusta Hallén och Olga Björkman, Växjö.

Nästa konferens skall hållas i Växjö i början av september.

Sedan vidtog kamratmötet under Orreforsklubbdörandens ledning. Unison sång och uppläsning omväxlade med föredrag och inledning av den fråga, som stod på mötets dagordning, nämligen: Hur skola vi få våra möten mera givande och intressanta och hur skola vi vinna nya medlemmar.

Fru Vessman talade om de frågor, som vid valen främst äro av intresse för kvinnorna och inledde den på dagordningen upptagna frågan. Tyvärr var tiden så långt framskriden att deltagarna, som kommit tillstädes i bilar och bussar började bliva oroliga, varför diskussionen ej blev så vidlyftig som man hade önskat.

Kamratmötet avslutades vid 6-tiden på aftonen med tal och tack till Orreforsklubben för dess utomordentliga arrangemang och goda och rika förplägning. Hr Jonasson talade å distriktets vägnar och tackade kvinnorna för det utomordentliga intresse de visade för vårt partis arbete. Signe Vessman tackade å förbundsstyrelsens vägnar. Leven utbringades för ett gott val för socialdemokratien.

Gästriklands socialdemokratiska kvinnoklubbar

hade söndagen den 19 aug. ett talrikt och synnerligen väl arrangerat kamratmöte i Folkets hus i Norrsundet. Utom den gästade klubben voro Gävle, Bomhus, Jädraås, Ljusne-Ala och Sandviken representerade. Från Sandviken ensamt hade bussledes infunnit sig ett 50-tal deltagare, varibland räknades även ett stort antal för partiet mera aktivt verksamma manliga kamrater. Vädrets makter voro också för en gångs

skull i denna våta sommar nädiga och läto solen skina hela dagen, vilket också bidrog till att ge en särskild festivitas åt hela programmet.

Mötet tog sin början kl. 11 f. m., varvid först spelades ett musikstycke av Edvin Sjölin och Elsa Vinkvist från Norrsundet. Härefter höll fru Anna Åberg från Sandviken hälsningsanförandet, varvid hon bl. a. uttryckte sin glädje över att se så många av distriktets kvinnor samlade samt vände sig till de manliga kamraterna med ett särskilt tack för att de i så stort antal hörsammatt inbjudan till kamratmötet. Sedan fru Anna Åberg valts till mötets ordförande och fru Emmy Åhlman till sekreterare, vidtog en stunds kafferast, varvid deltagarna från de olika orterna blevo i tillfälle att närmare bekanta sig med varandra. Efter kaffet fortsatte de kvinnliga deltagarna sina förhandlingar. Därvid höll fru Hellen från Ljusne ett kortare föredrag om pensionsnämndernas arbete, från vilket hon framdrog många beaktansvärda synpunkter och erfarenheter, vunna under sitt tolvåriga ledamotkap inom sin hemorts pensionsnämnd. Ordföranden höll därefter ett anförande om kvinnornas insats i höstens valarbete, varpå följde en stunds diskussion.

Under tiden mötesförhandlingarna pågingo, bereddades de manliga deltagarna till-

fälle att under sakkunnig ledning bese platsens massafabrik. Denna stora anläggning var något nytt för de flesta av deltagarna, som hade sin verksamhet inom järnindustrien. Allt stod visserligen under söndagen stilla, var helgdagsstädat och fint, men dessa interiörer gävo dock oss främlingen en tillräckligt livlig föreställning om vilket inferno vissa avdelningar inom fabriken måste vara för dem, som arbeta där. Många av dem, som i vintras under massastriden påtalade arbetarnas lönekavle skulle nog ändra ståndpunkt efter en rundtur i dessa massafabriker.

Sedan fabriksanläggningen genomgåtts, träffade samtliga deltagare samman på nytt och besågo under föreståndare Ahlgrens ledning de kooperativa affärslokaler. Norrsundet har en synnerligen livkraftig kooperativ rörelse. Dess praktiska affärsbyggnad, vilken i uppförande krävde en kostnad på 160,000 kr., är nu helt betald, och man planerar f. n. att utvidga rörelsen med en filial på Kvistholmen. Senaste årets omsättning uppgick till icke mindre än 600,000 kr., och det är ju en respektabel summa, när man betänker, att bolagets stora affär i grannskapet konkurrerar genom att lämna långt gående kredit. Vid besöket hos platsens kooperatörer inbjödos besökarna till kaffe å föreningens "plenisal", för vilken gästfrihet vi här ännu en gång taga tillfället att framföra deltagarnas tack.

Vid 4-tiden på e. m. vidtog offentligt möte å Folkets hus, varvid huvudpunkten på programmet var föredrag av red. Axel Frydén från Gävle, vilken redogjorde för den politiska situationen nu före valet. Det är att varmt hoppas att den redogörelse och de synpunkter på det politiska läget han därvid framlade skola bliva vägledande och till stor nytta för mötesdeltagarna i det pågående valarbetet. Under mötet medverkade Edvin Sjölin och Elsa Vinkvist med vackert musik och fru Hilma Berglund med härlig sång, för vilken hon fick mottaga livliga applåder. Hr Björk från Sandviken deklamerade slutligen ett par dikter. Det alltigenom trevliga och givande mötet slöts med ett anförande av fru Anna Åberg, som därvid särskilt framhöll betydelsen av att även kvinnorna komma med i partiets arbete, där de böra kunna utträta mycket. Om vi därutöver skulle säga något, skulle vi vilja framhålla, att våra partikamrater på platsen hade kunnat deltaga mera mangan. Men orsaken till att det var så relativt sparsamt med norrsundsbor är väl att söka i det vackra vädret, som lockade folket ut till privata utflykter.

B—a.

Från Vikmanshyttan.

Vikmanshyttans soc.-dem. kvinnoklubb hade årsmöte tisd. den 14 febr., varvid styrelse- och revisionsberättelserna föredrogs och godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Under året ha hållits 12 ordinarie och 1 extra möte jämte 13 styrelsesammanträden. 290 ex. av Morgonbris ha under året försålts.

Klubben har under året anordnat ett kamratmöte för Södra Dalarnas klubbar plus Falun och Smedjebacken.

Till styrelse för kommande arbetsår omvaldes fruarna Klara Andersson, ordf. (nyvald); Edla Almgren, Anna Hammarström, Anna Viklund och Marika Hagman. Kommissionsär, fru Ester Landström. Revisorer fruarna Berta Bergman och Ester Johansson. Med hälsning till kamrater landet runt.

Ref.

Kronan på verket

är K. F:s smörblandade margarin, som innehåller minst 20 procent runmärkt mejerismör, vilket finnes anmärkt på varje paket.

Stärkande
 och aptitgivande är **IDOZAN**.
 Erkänt bästa järnmedicinen.
 Förordas av läkare. Fås å alla apotek.
IDOZAN A **IDOZAN B**
 svagt avförande. ej avförande.
Kina-IDOZAN
 väsentligt stärkande.

Från Åkers styckebruk.

Den 29 juli firade Åkers kvinnoklubb sin 5-åriga tillvaro med ett festligt samkväm, vartill inbjudits styrelserna för Arbetarkommunen och Ungdomsklubben samt närstående kvinnoklubbar. Av 5-årsberättelsen framgick att ett ganska omfattande arbete bedrivits. Ett 60-tal möten ha hållits samt en del offentliga möten med olika talare. Av Morgonbris har under tiden sålts cirka 4,000 ex. Klubben har tagit livlig del i agitationen för riksdags- och landstingsmannavalen samt ha medl. varit livligt intresserade av bildningsarbetet. Klubben är representerad i kommunalfullmäktige, fattigvårdsstyrelsen, föreläsningföreningens styrelse samt i A. B. F:s lokalavdelning. Klubben äger andel i Konsumtionsföreningen samt i Folkets-hus-föreningen med 108 andelar.

Varje jul hälsar klubben på hos de gamla vid Älderdoms hemmet och bjuder på kaffe och sång. Till julen utdelar klubben kläder till behövande barn. På initiativ av klubben har frågan om ett förlossningshem inom kommunen framförts och ligger nu frågan under utredning. Klubbens medlems-siffra är för närvarande 44.

Vid festen hölls ett medryckande föredrag av fru Hulda Flood, som talade om kvinnornas skyldigheter vid höstens val.

Festen avslöts med tal av ordf. och inbjudna samt utbringades leven för 5-åringen och en socialdemokratisk valseger. Sedan samlades samtliga kring matbordet, där supé ordnats av klubbmedlemmar.

Med hälsning till hela landets kvinnoklubbar. Ref.

Från Oxelösund.

Oxelösunds soc.-dem. kvinnoklubb hade årsmöte den 10 jan. Medlemsantalet vid årets slut var 22. Vid årskonferensen i Sparreholm var klubben representerad liksom vid kommunernas kv.-möten inom kretsen, vilka ha varit förlagda i Nyköping, Wagnhärad, Hölö och Oxelösund. Den 23 juli anordnade klubben en lustresa till Julita Skans, vilken blev både till nytta och nöje för deltagarna. I okt. firade klubben sin 20-årsfest med föredrag av fru Wallin, Falun. I kommunalfullmäktige ha vi tre medl. från klubben. Av Morgonbris har försålts 445 ex. Mötena ha varit väl besökta och sammanhållningen god. En hälsning till alla klubbkamrater landet runt. Ref.

Från Jönköping.

Jönköpings soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 2 febr. Års- och revisionsberättelserna godkändes och styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Klubben har under året hållit 12 styrelsemöten och 12 klubbmöten, därav två anordnade som friluftsmöten och ett samkvämsmöte. Två kamratmöten ha hållits. Vid ett av dessa var förbundsstyrelsen representerad.

Tioårsjubileet av klubbens verksamhet firades den 8 maj med högtidsmöte, vartill inbjudits styrelserna från arbetarekommunen och ungdomsklubben samt representanter från Huskvarna och Norrahammar kvinnoklubbar. Historik över klubbens 10-åriga verksamhet föredrogs av ordf., varefter red. Gunnar Lundberg, utgående från Pauli ord: kvinnan tige i församlingen, höll högtidsstalet.

Ett offentligt agitationsföredrag i samband med den internationella kvinnoveckan hölls, med fru Sigrd Lundin som talare. Klubben har sänt en deltagare till studiekursen i Stockholm. Morgonbris har under året sålts till ett antal av 505 ex.

Klubben har representanter i stadsfullmäktige, barnavårdsnämnden, nykterhetsnämnden, pensionsnämnden och arbetarekommuns styrelse, i A. B. F. och kooperativa föreningen Göta. Antalet medlemmar var vid årsskiftet 33.

Till styrelse för 1928 omvaldes fru Agnes Lithman, ordf.; övriga ledamöter: fru Frida Karlsson, fru Hanna Svensson, fröken Dina Adamson och fru Olga Jarl. H. S.

Från Surahammar.

Kvinnoklubben här höll sitt årsmöte den 25 mars. Till styrelse omvaldes fruarna Emma Persson, ordf.; Agnes Holm, vice ordf.; Edith Adolfsson, kassör; Hulda Nyberg och Elna Lundblad, samt nyvaldes Matilda Eklund, sekr. och Irma Hedlund, v. sekr. Till revisorer omvaldes, Edith Häll, Gärda Törnblom och Frida Nyberg. Till kommissionär för Morgonbris valdes Emma Forsberg.

Klubben har under året i stor utsträckning deltagit i studiearbetet vid folkhögskole-, kvinno- och instruktionskurser som förekommit på olika platser. Under vintern är en studiecirkel i arbete.

Utgifter och inkomster ha balanserat på kr 689:29. Av tidningen Morgonbris har sålts 300 ex. Med hälsning till alla klubbkamrater landet runt. Ref.

Från Segmon.

Segmons soc.-dem. kvinnoklubb höll den 27 febr. 1928 sitt första årsmöte. Styrelse- och revisionsberättelse föredrogs och godkändes. Utgifter och inkomster ha under året balanserat på kr. 230:95. Av Morgonbris har försålts 240 ex. Styrelsen utgöres för närvarande av: Helga Fhyr, ordf.; Elna Nylén, kassör; Elisabeth Eriksson, sekr.; Irma Jansson, v. ordf.; Hanna Asp, v. sekr. Kommissionärer för

Morgonbris, Hilda Heder och Hanna Eklund. Medlemsantalet var 10 och vid årets slut 21.

Under året har hållits 9 ordinarie möten och 9 styrelsemöten. En instruktionskurs har hållits med fru Norsen från Karlstad som ledare. Klubben var representerad vid konferensen i Munkfors. Vid internationella kvinnodagen i Forshaga deltog nästan alla medlemmarna. En sommarfest och en höstbasar har klubben haft i samband med arbetarekommunen och ungdomsklubben, med gott resultat. Luciadagen var klubben till älderdoms hemmet och bjöd pensionärerna på kaffe och sång.

Samarbetet inom klubben under det gångna året och med arbetarekommunen och ungdomsklubben har varit det bästa.

Den 11 mars hölls samkväm för att fru klubbens 1-åriga tillvaro, varvid arbetarekommunens medlemmar inbjöds. Fru Anna Långgren från Karlstad höll ett kort men gott och nyttigt tal för oss. Programmet var för övrigt omväxlande. Diskussion förekom även över ämnet: Huru våra män ställa sig till kvinnans politiska arbete. Densamma blev mycket intressant och livlig, vari rätt många av klubbens medlemmar deltog. Med kamrathälsning landet runt. Ref.

Från Söderhamn.

Söderhamns soc.-dem. kvinnoklubb höll under mars årsmöte. Styrelse och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Till styrelse för innevarande år valdes fruarna Hanna Möller, ordf., Hulda Berglund, sekr., Emy Bäck, kassör, Inez Vickström, v. ordf., och Augusta Blomkvist, bitr. sekr. Revisorer blevo fruarna Kerstin Korsell och Tekla Mineur. Till kommissionär för Morgonbris utsågs fru A. Strömstedt. Vidare valde mötet ombud till Koop. handelsföreningen, Folkets hus-föreningen, A. B. F:s lokala bildningsråd och kvinnornas förbudsorganisations lokalkommitté.

Frågan om kvinnoförbundets omorganisation behandlades. Mötet beslöt uttala önskvärdheten av att bibehålla den nuvarande organisationsformen.

Efter mötesförhandlingarna vidtog ett gemytligt samkväm, varunder fabrikör K. Sedvall höll ett kåserande föredrag om — eller kanske för — kvinnan. Vidare förekom musik och servering av kaffe.

Ref.

KAMRATER!

Fram för en energisk agitation bland kvinnorna för anslutning till klubbarna. Vår ställning tvingar varje medlem att bliva agitator för vår kvinnorörelse. Må var och en värva in en ny medlem innan året gått till ända.

KOOPERATIVA SYFABRIKEN
 Linnéa
 FÖRENING U.P.A.
 STOCKHOLM

Obs! Detta märke på varje plagg.

BARNHUSGATAN 20

:-:

STOCKHOLM

Köp vad Ni behöver
 för hushållet hos

LINNÉA

På avbetalning

Herr- & Damkläder

Korkmattor,
Mjuka mattor,
Gardiner,
Täcken, Filtar,
Turistsängar
m. m.

STRÖMBERG & C:o

BARNHUSGATAN 16,
TUNNELGATAN 23.

Från Karlsdals bruk.

De sjungande gesällerna på visit.

Ett trevligt avbrott i vardagslivets mödor för landsbygdens befolkning kan med skäl sägas bli fallet då besök erhålles av de av oss alla så uppskattade "Sjungande gesällerna". Detta blev även förhållandet den 24 juli då Karlsdal besöktes. Aftonunderhållningen som trots dålig affischering var besökt av ett 130-tal personer, blev både syn- och hörbarligen uppskattad, vilket ej är att undra på då man får se de tre hurtiga gossarna samt höra deras kraftiga stämmor ljuda, vilket sker som ledning i sångövningarna, deras egna prestationer eller ledarens sakliga föredrag, vilket allt livligt applåderades.

Vi önska dem välkomna åter!

—d.

**GYNNA MORGONBRIS
ANNONSÖRER!**

Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL: 2276, Norr 4043

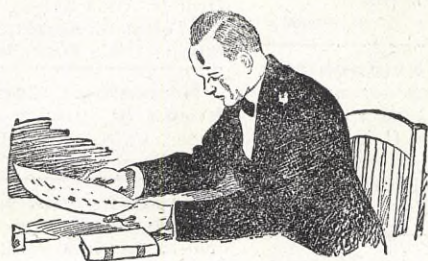
*

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar
Snabbt utförande
Moderata priser

STUDIEHANDBOK 1928 — 19-de LÄSÄRET

Den stora N. K. I.-skolan står öppen för Er!

Ni kan börja nu!

Ni behöver inga förkunskaper och kan sitta hemma och studera. Ingen dyrbar vistelse vid skola på annan ort, inga kostsamma läroböcker, inga slöa kamrater som hindra Er — Ni läser på egen hand, men har ändock hela tiden en stor skola, med alla dess resurser, bakom Er. Den leder Edra studier, rättar Edra uppgifter, stöder och uppmuntrar Er på alla sätt, och Ni känner Er aldrig ensam. Den nya N. K. I.-metoden är en idealisk studieform — just den rätta för dem som vilja komma fort fram. — Begär i dag vår stora studiehåndbok, som närmare beskriver N. K. I.-metodens c:a 300 olika kurser inom de mest skilda områden.

STOR HANDBOK GRATIS!

Till NORÉNS KORRESPONDENSINSTITUT,
Regementsgatan 12 **N. K. I.** MALMÖ.

Sänd mig gratis Eder stora Studiehåndbok och närmare upplysningar om N. K. I.-metoden.

Namn:

Adress:

ATELIER HERTHA

utför konstnärliga arbeten i läderplastik, lämpliga till presenter, såsom Skrivunderlägg och Portföljer, Plånböcker, Bok- och Telegrampärmar, Damväskor m. m.

DROTTNINGGATAN 88 B¹ STOCKHOLM - Tel. Norr 30 36. Elever emottages även.

Meddelande från expeditionen.

Följande arbetsmaterial kan tillhandahållas mot postförskott:

Medlemsmatrikel	Kr. 5:—
Kassabok (blå pärmar)	» 3:60
Protokollsbok (blå pärmar)	» 1:85
Medlemskort med förbunds- och avdelningsstadgar	» 0:05
Brevkort pr 100 st.	» 1:50
Mötesaffischer pr 100 st.	» 2:—

Gratis erhålles uppropet Till kvinnorna samt anmälningsblocken.

Rekvitioner insändas till Socialdemokratiska kvinnoförbundet, *Upplandsgatan 1, III, ö. g.*

KAFFE

i parti och minut köpes bäst och billigast från
**Handelsfirman HERMES, Birger Jarls-
gatan 71, Stockholm.** Tel. N, 116 74. 4 1/2
kg. fraktfritt. Agenter ant. (Begär prislist.)
(Åberopa denna tidning.)

Liten familj

blir inte stor om man i
god tid gör sina inköp hos
oss. Upplysningsbroschyrer
och prislista mot 45 öres porto. Privat
avsändare om så begäres.

Nils Adamsson,
Jakobsgatan 22, Stockholm I.

Dre Ess

Smakar Som Smör

Rådfrågningsbyråer.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinno-
distrikts rådfrågningsbyrå för möd-
rar. Doktor Gärda Lidfors av Geijer-
stam, Götabergrsgatan 26, Göteborg.
Tel. 22 50. Mottagning vardagar kl.
11 f. m.—1 e. m.

Tel. 27 88.
Västerlångg. 66
Stockholm.

Vid Basarer o. Fester
rekvirera vår Katalog.
Allt som behövs finns

Wesslings
Basarvaru A.-B.

DIN PLATS

i organisationsledet är i främsta
rummet din plikt mot dig själv,
din kår, ditt stånd och din klass, ej
en tjänst av dig mot någondera.

*Gynna Morgonbris
annonsörer!*

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska
kvinno- och kvinnoförbundet.

Utgives av styrelsen för Sverges
Socialdemokratiska Kvinno-
förbundet.

Redaktör: Signe Vessman, Tel.
Norr 244 36. Upplandsgatan 85,
Stockholm.

Expedition: Anna Svensson,
Grindsgatan 10, III, Stockholm
Sö. Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris:
Helt år kr. 3:—, halvt år kr.
1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre,
textsida 40 öre pr mm.

Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbundet.
Ordf. Signe Vessman. Tel. Norr
244 36. Expeditionsförelse: Fru
Hulda Flood, Upplandsgatan 1, 3
tr. ö. g. Tel. Norr 288 86.

**Stockholms stads o. läns soc.-
dem. kvinnodistrikt.** Adr.: Ordf.
fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10,
Stockholm Sö. Kassör fru Gerda Bergstrand,
Bromsten.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-
dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen
i varje månad kl. 7.30 e. m.
Obs.! Lokal i O-salen, Folkets Hus.
Styrelsen.

Pensionera Eder själv genom insättningar å

Pensions-räkning i

Södermanlands Enskilda Bank Ⓟ

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris **Dam- & Barnkoffor.**
Dam- & Barnunderkläder.
Extra starka barnstrumpor.

Enskede soc.-dem. kvinnoklubb
håller ord. möte 1:sta måndagen i varje
månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus, Käll-
vägen. Ordf. Nelly Thüning, Barbro Stigs-
dottersvägen 112. Tel. Enskede 15 91.
Styrelsen.

**Nyköpings soc.-dem. kvinno-
klubb** har möte 3:dje tisdagen i varje må-
nad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb
(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde
1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m.
i lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b.
Obs.! Ändrad lokal.
Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65,
3 tr., Stockholm. *Styrelsen.*

**Vasastadens soc.-dem. kvinno-
klubb** har ord. möte 1:sta onsdagen i
varje månad Torsgatan 42, kl. 7,30 e. m.
Uppbörd och inskrivning varje möte.
Obs.: Ändrad lokal.
Styrelsen.

**Kungsholms soc.-dem. kvinno-
klubb** sammanträder 1:a onsdagen i varje
månad kl. 7,30 e. m.
Ordf. fru Vilma Eriksson, S:t Eriksg. 47.
Tel. Kungsh. 1244.

**Föreningen för Hembiträden i
Stockholm** håller möte varje torsdag
kl. 8.30 e. m. i Studiehomet, Drottning-
gatan 88, 1 tr. *Styrelsen.*

**Billesholms soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ord. möte i Folkets Hus i
Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad
kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Persson, Box 54,
Billesholms gruva. Sekr. fru Ida Lundström,
Ljungsgård, Billesholms gruva. *Styrelsen.*

**Eskilstuna soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ordinarie möten 1:sta mån-
dagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Folkets
Hus lilla sal *Styrelsen.*

Västerås soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 2:dra och 4:de måndagen i
varje månad kl. 7,30 e. m. Studiecirkeln
torsdagar kl. 8 e. m.

**Södra Förstädernas soc.-dem.
kvinno-klubb** håller möte tredje tisdag-
en i varje månad kl. 7,30 e. m. i biblio-
tekslokalen, Aspudden. Ordf. Sigrid Lundin,
Liljeholmen, tel. Gröndal 116. Sekr. Fru
Karin Käll, Hägerstengs, Aspudden. Tel. 5 28.

**Göteborgs soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 1:sta tisdagen i måna-
den kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal;
3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14
kl. 8 e. m. *Styrelsen.*

Malmö Soc.-dem. kvinnoklubb
håller ord. möte första torsdagen i varje
månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus, sal 7.
Ordf. fr. Anna Ekberg-Åkesson, Smedstorp-
sg. 28. Tel. 88 13. Korresp. sekr. fru Matilda Pet-
tersson, Östra Förstadsgat. 10 B. Tel. 106 40.

**Hässelby soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 2:dra onsdagen i må-
naden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.
Styrelsen.

**Nynäshamns soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 2:dra månd. i varje
månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus A-sal.
Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb
håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje
månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 1:sta tisdagen i varje månad
kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och
3:dje tisdagen i varje månad kl. 8 e. m.
i Hagalunds Folkets Hus. *Styrelsen.*

**Sundbybergs soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 1:sta onsdagen i varje
månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.
Styrelsen.

**Södertälje soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ordinarie möten 3:dje mån-
dagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Fol-
kets Hus, Ordf. Fru Anna Ericsson, Folkets
Hus. Tel. 2 37. *Styrelsen.*

Tillberga soc.-d. kvinnoklubb
håller ordinarin möten 1:sta och 3:dje mån-
dagen i varje månad kl. 8,30 e. m. i Fol-
kets Hus.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb
håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i
månaden kl. 6,30 e. m. i Folkets Hus,
Tumba. *Styrelsen.*

**Turebergs soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 2:dra måndagen i varje
månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf.
fru Anna Ahlzen, Tureberg *Styrelsen.*

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7,30
e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda,
Styrelsen.